

Sygn. akt III AUa 1814/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lipca 2014 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski (spr.)
Sędziowie:	SSA Aleksandra Urban SSO del. Alicja Podlewska
Protokolant:	sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 9 lipca 2014 r. w Gdańsku

sprawy K. S. (1)

z udziałem zainteresowanych (...) Spółki z o.o. w G. i D. P. Spółki

z o.o. w G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wymiar składek na ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 czerwca 2013 r., sygn. akt VIII U 1658/12

I. oddała apelację;

II. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz K. S. (1) kwotę 240,00 (dwieście czterdzieści 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Sygn. akt III AUa 1814/13

UZASADNIENIE

Ubezpieczona K. S. (1) odwołała się od dwóch decyzji pozwanego organu rentowego - Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.:

- z dnia 21.09.2012 r., którą stwierdzono, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia z tytułu zatrudnienia na umowę o pracę u płatnika składek (...) sp. z o.o. w następujących miesiącach wynosi:

OKRES	UBEZP. SPOŁECZNE	UBEZP. ZDROWOTNE
MARZEC 2012	3646,09 ZŁ	3146,21 ZŁ
KWIECIEŃ 2012	3646,09 ZŁ	3146,21 ZŁ
MAJ 2012	2795,34 ZŁ	3146,18 ZŁ
CZERWIEC 2012	0,00 ZŁ	2726,62 ZŁ

Organ rentowy wskazał, że z dokumentacji ZUS wynika, że K. S. (1) została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w firmie (...) sp. z o.o. z dniem 05.07.2011 r. Od dnia 24.04.2012 r. i nadal K. S. (1) jest niezdolna do pracy w związku z ciążą, a następnie urlopem macierzyńskim (poród w dniu 18.08.2012 r.). W związku z wystąpieniem K. S. (1) do ZUS z roszczeniem o wypłatę zasiłku chorobowego ZUS przeprowadził postępowanie wyjaśniające w celu sprawdzenia zasadności zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, wysokości podstawy wymiaru składek oraz prawidłowości i rzetelności obliczania, potrącania i opłacania składek na ubezpieczenia społeczne. Pozwany ustalił, że w dniu 05.07.2011 r. między firmą (...) sp. z o.o. reprezentowaną przez Prezesa Zarządu D. S. a K. S. (1) została zawarta umowa o pracę na czas nieokreślony od 05.07.2011 r. W ramach podpisanej umowy K. S. (1) miała wykonywać pracę jako księgowa w pełnym wymiarze czasu pracy. W umowie o pracę ustalono, że wynagrodzenie zasadnicze od 05.07.2011 r. do 31.01.2012 r. wynosi 1.386,00 zł brutto, natomiast od 01.02.2012 r. – 14.260 zł brutto. Porozumieniem zmieniającym umowę o pracę z dnia 18.08.2011 r. zmieniono wymiar czasu pracy K. S. na 1/4 etatu, a wynagrodzenie na 350 zł brutto. W drodze porozumienia zmieniającego z dnia 02.11.2011 r. zmieniono umowę o pracę w ten sposób, że ustalono wymiar czasu pracy na 1/2 etatu, a wynagrodzenie na 700 zł brutto. Porozumieniem zmieniającym umowę o pracę z dnia 01.02.2012 r. zmieniono wymiar czasu pracy na 3/4 etatu, a wynagrodzenie zasadnicze na 14.260 zł brutto. Do obowiązków K. S. (1) należało wg okazanego zakresu obowiązków m.in. prowadzenie ewidencji księgowej, sporządzanie deklaracji podatku VAT, prowadzenie rozrachunków z tytułu wynagrodzeń pracowników, sporządzanie kwartalnych sprawozdań finansowych na potrzeby banków finansujących, sporządzanie rocznych sprawozdań finansowych i przygotowywanie uchwał Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników. Zakres obowiązków pozostał bez zmian mimo kilku zmian w wymiarze czasu pracy oraz zmiany podstawy wymiaru składek od 01.02.2012 r.

Płatnik złożył za K. S. (1) dokumenty rozliczeniowe za miesiące od lipca 2011 r. do sierpnia 2012 r. (zbadano okres do sierpnia 2012 r.). Z akt kontroli oraz złożonych w ZUS dokumentów rozliczeniowych wynika, że płatnik wypłaca wynagrodzenie i je rozlicza w miesiącu następującym po miesiącu, za które wynagrodzenie to jest należne. W raportach imiennych za K. S. (1) płatnik wykazał następujące podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: 07/2011 - 0,00 zł, 08/2011 - 1254,00 zł, 09/2011 - 915,10 zł, 10/2011 - 350,00 zł, 11/2011 - 350,00 zł, 12/2011 - 700,00 zł, 01/2012 - 700,00 zł, 02/2012 - 750,00 zł, 03/2012 - 14260 zł, 04/2012 - 14260 zł, 05/2012 - 10932,67 zł, 06/2012 - 0,00 zł, 07/2012 - 0,00 zł, 08/2012 - 0,00 zł. W raportach imiennych ZUS RS A wykazano przerwy w świadczeniu pracy: z kodem „331”, tj. wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy, wypłacane ze środków pracodawcy za miesiące: 05/2012 - dot. niezdolności do pracy w okresie 24.04.2012 r. do 30.04.2012 r. z kwotą świadczenia 2871,19 zł, 06/2012 - dot. niezdolności do pracy w okresie 01.05.2012 r. do 26.05.2012 r. z kwotą świadczenia 10.664,42 zł; z kodem „313”, tj. zasiłek chorobowy za miesiące: 06/2012 - dot. niezdolności do pracy w okresie od 27.05.2012 r. do 31.05.2012 r. z kwotą świadczenia 2050,85 zł, 07/2012 - dot. niezdolności do pracy w okresie od 01.06.2012 r. do 30.06.2012 r. z kwotą świadczenia 12305,10 zł, 08/2012 - dot. niezdolności do pracy w okresie od 01.07.2012 r. do 31.07.2012 r. z kwotą świadczenia 12715,27 zł. Wypłacone zasiłki rozliczono odpowiednio pomniejszając należności wobec ZUS.

Organ rentowy wskazał, że z akt kontroli wynika, iż płatnik składek zajmuje się przetwarzaniem i konserwowaniem ryb i produktów rybołówstwa oraz sprzedają hurtową pozostałej żywności łącznie z rybami, skorupiakami i mięczakami. Prezesem Zarządu spółki jest D. S., natomiast prokurentem samoistnym spółki jest A. S. (mąż K. S. (1)). Poza K. S. (1) płatnik zgłasza do ubezpieczeń 38 osób, w tym 1 osobę na stanowisku samodzielnej księgowej z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 2.466 zł przy wymiarze czasu pracy 1/2 etatu. Z zeznań J. P., reprezentującej spółkę (...) podczas kontroli wynika, że wysokość wynagrodzenia K. S. (1) ustalono biorąc pod uwagę biegłą znajomość języka angielskiego i włoskiego oraz jej dyspozycyjność. Wątpliwości ZUS wzbudził fakt przyznania K. S. (1) bardzo wysokiego wynagrodzenia w umowie o pracę z dnia 05.07.2011 r. z mocą obowiązywania od dnia 01.02.2012 r. w sytuacji, gdy zakres obowiązków K. S. (1) pozostał bez zmian od czasu zawarcia umowy o pracę, a jedynie zmieniono wymiar czasu pracy z 1/1 etatu na 1/4 etatu, a następnie na 1/2 etatu, aż w końcu na 3/4 etatu. W okresie od 05.07.2011 r. do 17.08.2011 r., kiedy K. S. (1) była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy, otrzymywała wynagrodzenie minimalne, tj. 1386 zł. Ponadto zwiększenie wymiaru czasu pracy K. S. (1) na 3/4 etatu od dnia 01.02.2012 r. nastąpiło w okresie ciąży oraz przy dużej aktywności zawodowej K. S. (1), która trwała niemalże do dnia powstania niezdolności do pracy. Z danych zawartych w Kompleksowym Systemie Informatycznym ZUS wynika, że K. S. (1) od dnia 18.08.2011 r. jest zgłoszona do ubezpieczeń z tytułu umowy o pracę u innego płatnika składek (od 18.08.2011 r. do 31.01.2012 r. w wymiarze czasu pracy 1/4 etatu, od 01.02.2012 r. w wymiarze czasu pracy 1/2 etatu). Ponadto w okresie od 18.08.2011 r. do 12.04.2012 r. K. S. (1) była zgłoszona do ubezpieczeń z tytułu zatrudnienia na podstawie umów o pracę przez 3 innych płatników składek w wymiarze czasu pracy 1/4 etatu i wynagrodzeniem wynoszącym maksymalnie 380 zł miesięcznie. Prezesem dwóch z czterech wskazanych wyżej pracodawców K. S. (1) jest Prezes firmy (...), tj. D. S.. Ponadto K. S. (1) była zgłoszona do ubezpieczeń z tytułu prowadzenia własnej działalności gospodarczej w okresie od 16.06.2010 r. do 08.06.2012 r. W związku z powyższym, ZUS stwierdził, że przyznanie wysokiego wynagrodzenia K. S. (1), która stała się po krótkim czasie od zmiany wysokości wynagrodzenia długotrwale niezdolna do pracy, miało na celu uzyskanie zawyżonych świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Tym samym, według ZUS, nastąpiło obejście prawa (art. 58 k.c.) oraz naruszenie zasad solidaryzmu ubezpieczonych, jak również zasady proporcjonalności świadczeń wypłacanych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do faktycznie opłaconych składek na ubezpieczenia K. S. (1). Biorąc pod uwagę wynagrodzenie drugiego pracownika zatrudnionego w firmie (...) sp. z o.o. na stanowisku księgowej w niepełnym wymiarze czasu pracy oraz uwzględniając zakres obowiązków K. S. (1), ZUS uznał, że nastąpiło zawyżenie jej wynagrodzenia w okresie od 01.02.2012 r. i przyjął za podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne kwotę 3.646,09 zł, tj. kwotę przeciętnego wynagrodzenia obowiązującą w kwartale, w którym pracodawca zwiększył jej wynagrodzenie. Wysokość przeciętnego wynagrodzenia w I kwartale 2012 r. ogłoszona przez Prezesa GUS wynosiła 3646,09 zł. ZUS przeliczył podstawę wymiaru składek K. S. (1) proporcjonalnie do okresu wykonywania pracy i okresu niezdolności do pracy, za który wynagrodzenie wypłacił pracodawca i ustalił podstawy wymiaru składek za okres od 01.02.2012 r. (uwzględniając przesunięcie wypłaty wynagrodzenia pracownika) w wysokości jak w sentencji decyzji.

Ubezpieczona wniosła o zmianę powyższej decyzji i ustalenie wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne zgodnie z wysokością otrzymywanego przez nią wynagrodzenia, tj. 12.200 zł brutto. Ubezpieczona zarzuciła brak poczynienia ustaleń w zakresie jej kwalifikacji, ilości oraz jakości świadczonej przez nią pracy oraz brak porównania jej obowiązków z obowiązkami innych pracowników; błędne ustalenie, iż zakres obowiązków powierzonych ubezpieczonej w chwili zawierania umowy o pracę był taki sam, jak zakres obowiązków po zmianie warunków pracy od dnia 01.02.2012 r.; naruszenie art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 40 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa poprzez brak uwzględnienia, iż to przychód oraz miesięczne przeciętne wynagrodzenie pracownika stanowi podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne a nie przyjęte przez organ opublikowane przeciętne miesięczne wynagrodzenie w pierwszym kwartale 2012 r.; naruszenie art. 58 k.c. poprzez jego błędną wykładnię a przez to niewłaściwe zastosowanie, skutkujące przyjęciem, że przyznane w ramach umowy o pracę wynagrodzenie zmierzało do uzyskania zawyżonych świadczeń z ubezpieczeń społecznych, jak i stanowiło naruszenie zasad solidaryzmu ubezpieczonych, jak również zasady proporcjonalności świadczeń wypłacanych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do faktycznie opłaconych składek na ubezpieczenia;

naruszenie art. 78 k.p. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie oraz naruszenie art. 13 i 11 k.p. poprzez brak ich zastosowania.

Ubezpieczona zarzuciła, że organ pominął, iż umowa o pracę z dnia 15.07.2011 r. już w samej jej treści wskazywała na ustalenia, że wynagrodzenie ubezpieczonej wzrosło od dnia 01.02.2012 r. Decyzja podejmowana przez strony w tym zakresie nie mogła być uwarunkowana ciężą ubezpieczonej i wbrew twierdzeniom organu nie miała na celu wyłudzenia wysokich świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Z momentem nawiązania stosunku pracy z (...) Sp. z o.o. w G., a w konsekwencji ustaleniem jej przyszłego wynagrodzenia ubezpieczona nie była jeszcze w ciąży. Ustalając owe wynagrodzenie strony nie mogły mieć na względzie ewentualnych profitów płynących dla ubezpieczonej w związku z jej przyszłym macierzyństwem. Przy niekwestionowanym przez organ zatrudnieniu ubezpieczonej pozwany pominął zasady ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, które w przypadku ubezpieczeń rentowych oraz emerytalnych są uzależnione od przychodu uzyskiwanego przez pracownika, a w przypadku ubezpieczenia chorobowego, przy zmianie wymiaru czasu pracy - wynagrodzenia pracownika ustalanego dla nowego czasu pracy. Wynagrodzenie pracownika jest ustalane w oparciu o art. 11 i 13 k.p. Skoro strony zawarły stosunek pracy to i wynagrodzenie za wykonaną pracę winno być odpowiednie (według zasady z art. 13 k.p. godziwe), przy tym w zakresie jego ustalania nie może być całkowicie deprecjonowana wola stron (art. 11 k.p.). Zgodnie z treścią art. 11 k.p. strony same oceniają wartość pracy przez pracownika. Powyższego nie może za nie zrobić organ, który w dowolny sposób zdecydował o obniżeniu wynagrodzenia ubezpieczonej do poziomu przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w kwartale, w którym zwiększono wynagrodzenie ubezpieczonej. Prawdopodobnie wysokość wynagrodzenia ubezpieczonej nie może być określana bez odniesienia do art. 78 k.p. i zasady godziwego wynagrodzenia. Pozwany nie rozważył, jaki wpływ miały kwalifikacje ubezpieczonej na otrzymywane przez nią wynagrodzenie, nie rozważył także ilości i jakości świadczonej przez ubezpieczoną pracy. Nie porównał obowiązków ubezpieczonej z obowiązkami innych pracowników. Organ poczynił błędne założenie, iż zakres obowiązków ubezpieczonej od 01.02.2012 r. pozostawał bez zmian i był zbieżny z zakresem jej obowiązków w momencie nawiązania z ubezpieczoną stosunku pracy w (...) sp. z o.o. w G.. Z dniem 01.02.2012 r. zakres obowiązków ubezpieczonej został znacznie rozszerzony w porównaniu z owym, istniejącym na podstawie nawiązania stosunku pracy z (...) sp. z o.o. w G.. Zmiana ta jednak nie była uwarunkowana tylko i wyłącznie zwiększeniem etatu ubezpieczonej. Rozszerzenie zakresu obowiązków wiązało się bowiem z wdrożeniem ubezpieczonej w realizację skomplikowanych projektów, które wcześniej w ogóle nie należały do jej zadań. Wymagało to od ubezpieczonej dużej aktywności, zaangażowania oraz stałego samodzielnego podwyższania swoich kwalifikacji. Z uwagi na realizację takich projektów zwiększyła się również odpowiedzialność ubezpieczonej. Istotność owych projektów dla pracodawcy powodowała, że ubezpieczona musiała dołożyć wszelkich starań, aby jakość jej pracy była na najwyższym poziomie. Pracodawca, decydując już w lipcu 2011 r. o podwyższeniu wynagrodzenia ubezpieczonej, miał na uwadze zmianę jej obowiązków. Ubezpieczona z osoby zajmującej się tylko i wyłącznie podstawowymi sprawami z zakresu księgowości jak wystawianie faktur oraz sporządzanie deklaracji podatku VAT miała stać się od lutego 2012 r. samodzielną księgową z obowiązkiem prowadzenia pełnej księgowości dla pracodawcy oraz dodatkowym zakresem zadań wykraczającym poza te należące do niej jako księgowej. Ze względu na biegłą znajomość języka angielskiego przez ubezpieczoną od lutego 2012 r. zajmowała się ona także rozmowami z odbiorcami i dostawcami w tym języku. Ponadto od lutego 2012 r. zlecano jej także wszelkie inne prace, związane bezpośrednio lub pośrednio z działalnością spółki. Do takich należały negocjacje z dostawcami w języku włoskim, którym ubezpieczona również operuje w stopniu biegłym. Tym samym stanowisko pracy ubezpieczonej, począwszy od lutego 2012 r., łączy w sobie jednocześnie obowiązki księgowej oraz asystentki zarządu. Istotna jest też skala prowadzonego przez pracodawcę przedsiębiorstwa oraz okoliczność, że Spółka istnieje na rynku od roku 2003, a sam jej kapitał zakładowy wynosi 414.000 zł. Przychody netto ze sprzedaży towarów za okres od stycznia do 30.06.2012 r. wynoszą 25.500.305,71 zł, podczas gdy zysk ze sprzedaży za ten okres wyniósł 937.474,79 zł. Ogólny zysk z działalności spółki za pierwsze półrocze 2012 r. wynosi 820.284,22 zł. Podobne przychody oraz zyski osiągała Spółka w roku 2011. Spółkę zatrudniająca ubezpieczoną, z uwagi na osiągane przez nią zyski stać było na wypłatę dla niej odpowiednio godziwego wynagrodzenia, które było uzasadnione przede wszystkim kwalifikacjami ubezpieczonej oraz jej biegłą znajomością języków obcych oraz zadowoleniem pracodawcy z jakości świadczonej przez ubezpieczoną pracy. Biorąc pod uwagę kapitał przedsiębiorcy, osoby piastujące wysokie stanowiska w hierarchii firmy, posiadając odpowiednie kwalifikacje oraz znajomość języków

obcych, nie osiągają tylko dochodów równych przeciętnemu wynagrodzeniu miesięcznemu, ale mogą się liczyć z wynagrodzeniami stanowiącymi wielokrotność tej kwoty. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 13.01.2011 r., III PK 29/10, w odniesieniu do spółek prywatnoprawnych z reguły należy przyjmować, że strony same oceniają wartość pracy pracownika, a zasady współzycia społecznego i zasada godziwego wynagrodzenia za pracę mogą jedynie wyjątkowo doprowadzić do uznania nieważności postanowienia umowy określającego wysokość wynagrodzenia. Może to w szczególności wynikać z okoliczności zawarcia umowy, wskazujących na inny cel wynagrodzenia, niż zapewnienie pracownikowi świadczenia stosownego do wartości jego pracy. Okoliczności zawarcia umowy i ustalenia wynagrodzenia ubezpieczonej nie prowadzą do wniosku, iż celem przyznanego ubezpieczonej wynagrodzenia było uzyskanie przez nią wysokich świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Wynagrodzenie w kwocie 14.260 zł stanowiło bowiem odpłatę za wykonywaną przez ubezpieczoną pracę na stanowisku, które plasuje się wysoko w hierarchii firmy. Ponadto obie przesłanki nieważności z art. 58 § 1 i 2 k.c., odwołując się do innych norm prawnych i pozaprawnych, wymagają merytorycznego uzasadnienia takich ocen (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22.04.2008 r., II UK 215/07). Uzasadnienie przez organ obejścia prawa, z uwagi na okoliczność braku ciąży ubezpieczonej z momentem ustalania wynagrodzenia ubezpieczonej jest chybiony. Nie znajdują również uzasadnienia przywołane przez organ zasady współzycia społecznego jak zasada solidaryzmu oraz zasada proporcjonalności. W systemie ubezpieczeń społecznych nie są wykluczone sytuacje, że ubezpieczony uzyska więcej niż wpłacił do funduszu ubezpieczeń i takie przypadki również uwzględniane są proporcjonalnie do całości, gdyż w przeciwnym razie równowaga ta podlegałaby zachwianiu.

Pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz o połączenie do wspólnego rozpoznania ze sprawą z odwołania od decyzji z 21.09.2012 r., wydanej po przeprowadzeniu kontroli w „ (...) sp. z o.o., z powodu tożsamesgo stanu faktycznego oraz tożsamości osób występujących jako ubezpieczona i reprezentant zainteresowanego. W uzasadnieniu podał m.in., że ubezpieczona, będąca żoną brata prezesa zainteresowanego wskazuje, iż o jej wynagrodzeniu przesądziła treść umowy o pracę zawartej w dniu 18.08.2011 r. (k. 32). Zasadnym jest zatem pytanie – w jakim celu zwierano w dniu 01.02.2012 r. „porozumienie zmieniające umowę o pracę” (k. 29). Logicznym kwantyfikatorem jest fakt, iż „umowa o pracę” z dnia 18.08.2011 r. w przedstawionej formie „zaistniała” dopiero w lutym 2012 r. Jako główną zaletę i kryterium kwalifikacji ubezpieczona wskazuje „biegłą znajomość języka angielskiego i włoskiego”. W dzisiejszych realiach znajomość języków obcych nie jest żadnym wyróżnikiem, a wręcz niezbędnym standardem. Niezależnie od tego, żadną przydatność dla pracodawcy wykazuje „biegła” znajomość włoskiego i angielskiego wobec faktu, iż współnikami zainteresowanej Spółki są enigmatyczne spółki: niemiecka i szwedzkie. Pozwany wskazał, że zakres obowiązków ubezpieczonej ustalony w dniu 18.08.2011 r. nie zmienił się wraz ze wzrostem wynagrodzenia. Dokumenty z k. 38-42 i 46-54 obrazują obowiązki ubezpieczonej do 31.12.2011 r. Natomiast dokumenty z k. 57-55 obrazują obowiązki ubezpieczonej do 31.03.2012 r. Nie ma tu żadnej różnicy, wręcz dokumentów obrazujących obowiązki ubezpieczonej od momentu zatrudnienia, jest dużo więcej, pomimo porównywalnego okresu. Stopień skomplikowania przedstawionych w dokumentach obowiązków sprowadza się do podstawowej obsługi programu księgowego dla małych przedsiębiorstw, włącznie z automatyczną translacją na dowolny język, w zależności od wersji programu komputerowego. Choć przydaje się tu znajomość języków obcych, to w żadnym przypadku nie jest ona niezbędna. Jak wynika z ustaleń organu, ustalenie wynagrodzenia ubezpieczonej nie miało na celu odpłaty za pracę przez nią wykonaną, lecz tylko uzyskanie nienależnie wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Stawiając taką tezę, organ wezwał płatnika w toku postępowania kontrolnego do przedłożenia dowodów na okoliczność świadczenia pracy. Przedstawione dokumenty pozwoliły na ustalenie stanu faktycznego przedstawionego w uzasadnieniu faktycznym spornej decyzji.

Ponadto ubezpieczona odwołała się od decyzji pozwanego z dnia 21.09.2012 r., którą stwierdzono, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia K. S. (1) z tytułu zatrudnienia na umowę o pracę u płatnika składek (...) sp. z o.o. we wskazanych miesiącach wynosi:

OKRES	UBEZP. SPOŁECZNE	UBEZP. ZDROWOTNE
MARZEC 2012	3646,09 ZŁ	3146,21 ZŁ
KWIECIEŃ 2012	3646,09 ZŁ	3146,21 ZŁ
MAJ 2012	2795,34 ZŁ	3146,18 ZŁ
CZERWIEC 2012	0,00 ZŁ	2726,62 ZŁ

Organ rentowy wskazał, że z dokumentacji ZUS wynika, że K. S. (1) została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w firmie (...) sp. z o.o. z dniem 18.08.2011 r. Od dnia 24.04.2012 r. i nadal K. S. (1) jest niezdolna do pracy w związku z ciążą, a następnie urlopem macierzyńskim (poród w dniu 18.08.2012 r.). W związku z wystąpieniem K. S. (1) do ZUS z roszczeniem o wypłatę zasiłku chorobowego Inspektorat ZUS przeprowadził postępowanie wyjaśniające w celu sprawdzenia zasadności zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, wysokości podstawy wymiaru składek oraz prawidłowości i rzetelności obliczania, potrącania i opłacania składek na ubezpieczenia społeczne. W wyniku podjętych czynności kontrolnych ustalono, że w dniu 05.07.2011 r. między firmą (...) sp. z o.o. reprezentowaną przez Prezesa Zarządu D. S. a K. S. (1) została zawarta umowa o pracę na czas nieokreślony od 18.08.2011 r. W ramach umowy K. S. (1) miała wykonywać pracę jako księgowa w wymiarze ¼ etatu. W umowie o pracę ustalono, że wynagrodzenie zasadnicze od 18.08.2011 r. do 31.01.2012 r. wynosi 350 zł brutto, natomiast od 01.02.2012 r. – 12.200 zł brutto. Porozumieniem zmieniającym umowę o pracę z dnia 01.02.2012 r. zmieniono wymiar czasu pracy K. S. (1) na ½ etatu oraz wynagrodzenie zasadnicze z kwoty 350 zł na 12.200 zł. Do obowiązków K. S. (1) należało wg okazanego zakresu obowiązków m.in. prowadzenie ewidencji księgowej, sporządzanie deklaracji podatku VAT, prowadzenie rozrachunków z tytułu wynagrodzeń pracowników, sporządzanie kwartalnych sprawozdań finansowych na potrzeby banków finansujących, sporządzanie rocznych sprawozdań finansowych i przygotowywanie uchwał Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników w języku polskim i angielskim. Zakres obowiązków powierzonych K. S. (1) w chwili zawierania umowy o pracę był taki sam jak zakres obowiązków po zmianie warunków pracy od dnia 01.02.2012 r. Płatnik złożył za K. S. (1) dokumenty rozliczeniowe za miesiące od września 2011 r. do sierpnia 2012 r. (zbadano okres do sierpnia 2012 r.). Z akt kontroli oraz złożonych w ZUS dokumentów rozliczeniowych wynika, że płatnik wypłaca wynagrodzenie i je rozlicza w miesiącu następującym po miesiącu, za które wynagrodzenie to jest należne. W raportach imiennych za K. S. (1) płatnik wykazał następujące podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: 09/2011 – 158,96 zł (dot. wynagrodzenia za sierpień 2011 r.), 10/2011 – 350 zł, 11/2011 – 35.010 zł, 12/2011 - 350 zł, 01/2012 - 350 zł, 02/2012 – 380 zł, 03/2012 – 12.200 zł, 04/2012 – 12.200 zł, 05/2012 – 9.353,31 zł, 06/2012 - 0,00 zł, 07/2012 - 0,00 zł, 08/2012 - 0,00 zł. W raportach imiennych ZUS RSA wykazano przerwy w świadczeniu pracy, w których pracodawca wypłacił wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy za okres od 24.04.2012 r. do 30.04.2012 r. w kwocie 2.456,37 zł (raport za maj 2012 r.) oraz za okres od 01.05.2012 r. do 26.05.2012 r. w kwocie 9.123,66 zł (raport za czerwiec 2012 r.). Organ rentowy wskazał, że z akt kontroli wynika, iż płatnik składek zajmuje się rybactwem i rybolówstwem. Prezesem Zarządu spółki jest D. S., brat męża K. S. (1). Poza K. S. (1) płatnik zgłasza do ubezpieczeń 2 osoby z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 2.464 zł przy wymiarze czasu pracy ½ (w tym jedną osobę na stanowisku samodzielnej księgowej). Z zeznań J. P., reprezentującej spółkę (...) podczas kontroli wynika, że wysokość wynagrodzenia K. S. (1) ustalono biorąc pod uwagę biegłą znajomość języka angielskiego i włoskiego oraz jej dyspozycyjność. Przedstawiony w trakcie kontroli zakres obowiązków K. S. (1) jest szerszy od zakresu obowiązków samodzielnej księgowej. Wątpliwości ZUS wzbudził fakt przyznania K. S. (1) bardzo wysokiego wynagrodzenia w umowie o pracę z dnia 18.08.2011 r. z mocą obowiązywania od dnia 01.02.2012 r. zważywszy na trudności finansowe firmy w 2011 r. potwierdzone w sprawozdaniach z działalności Zarządu za okres od stycznia do 31.12.2011 r. i bilansach

za 2011 r. Nieuzasadnionym wydawało się również podwyższenie wynagrodzenia od 01.02.2012 r. z kwoty 350 zł do 12.200 zł w sytuacji, gdy jej zakres obowiązków pozostał bez zmian od czasu zawarcia umowy o pracę, a jedynie zwiększono wymiar czasu pracy z ¼ etatu do ½ etatu. Ponadto zwiększenie wymiaru czasu pracy K. S. (1) nastąpiło w okresie ciąży oraz przy dużej aktywności zawodowej K. S. (1), która trwała niemalże do dnia powstania niezdolności do pracy. Z danych zawartych w Kompleksowym Systemie Informatycznym ZUS wynika, że K. S. (1) od dnia 05.07.2011 r. jest zgłoszona do ubezpieczeń z tytułu umowy o pracę u innego płatnika składek (od 05.07.2011 r. do 17.08.2011 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, od 18.08.2011 r. do 31.01.2012 r. w wymiarze czasu pracy ½ etatu, od 01.02.2012 r. w wymiarze ¾ etatu). Ponadto w okresie od 18.08.2011 r. do 12.04.2012 r. K. S. (1) była zgłoszona do ubezpieczeń z tytułu zatrudnienia na podstawie umów o pracę przez 3 innych płatników składek w wymiarze czasu pracy ¼ etatu i wynagrodzeniem wynoszącym maksymalnie 380 zł miesięcznie. Prezesem dwóch z czterech wskazanych wyżej pracodawców K. S. (1) jest Prezes firmy (...), tj. D. S.. K. S. (1) była zgłoszona do ubezpieczeń z tytułu prowadzenia własnej działalności gospodarczej od 16.06.2010 r. do 08.06.2012 r. Pozwany powołał się też na argumentację, jak w decyzji z 21.09.2012 r., wydanej po przeprowadzeniu kontroli w (...) sp. z o.o.

Ubezpieczona domagała się zmiany powyższej decyzji i ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne zgodnie z wysokością otrzymywanego przez nią wynagrodzenia, tj. 12.200 zł brutto. Ubezpieczona zarzuciła błędne ustalenie, iż zakres powierzonych jej obowiązków w chwili zawierania umowy o pracę był taki sam, jak zakres obowiązków po zmianie warunków pracy od dnia 01.02.2012 r.; naruszenie art. 58 k.c. poprzez jego błędną wykładnię a przez to niewłaściwe zastosowanie, skutkujące przyjęciem, że przyznane w ramach umowy o pracę wynagrodzenie zmierzało do obejścia prawa; naruszenie art. 78 k.p. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie oraz naruszenie art. 13 i 11 k.p. poprzez brak ich zastosowania.

Ubezpieczona wskazała, że organ pominął, iż umowa o pracę z dnia 18.08.2011 r. już w samej jej treści wskazywała na ustalenia, że wynagrodzenie ubezpieczonej wzrośnie od dnia 01.02.2012 r. Decyzja podejmowana przez strony w tym zakresie nie mogła być uwarunkowana ciążą ubezpieczonej i wbrew twierdzeniom organu nie miała na celu wyłudzenia wysokich świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Z momentem nawiązania stosunku pracy z (...) Sp. z o.o. w G., a w konsekwencji ustaleniem jej przyszłego wynagrodzenia ubezpieczona nie była jeszcze w ciąży. Ustalając owe wynagrodzenie strony nie mogły mieć na względzie ewentualnych profitów płynących dla ubezpieczonej w związku z jej przyszłym macierzyństwem. Ubezpieczona wskazała (...) jest spółką z udziałem zagranicznym. Dwóch udziałowców to udziałowcy szwedzcy, trzeci jest przedsiębiorcą niemieckim. Dla oceny wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej, wbrew twierdzeniom organu, nie ma znaczenia strata poniesiona przez (...) za rok 2011. Z początkiem roku 2012 kondycja finansowa spółki uległa poprawie. Przychody netto ze sprzedaży towarów za okres od stycznia do czerwca 2012 r. stanowią kwotę 2.585.034,22 zł, podczas gdy zysk ze sprzedaży za ten okres wyniósł 846.602,78 zł. Ogólny zysk z działalności spółki za pierwsze półrocze 2012 r. wynosi 705.423,47 zł. Wysokość wynagrodzenia była także uzasadniona kwalifikacjami ubezpieczonej, a przede wszystkim jej biegłą znajomością języków obcych oraz zadowoleniem pracodawcy z jakości świadczonej przez ubezpieczoną pracy. Biorąc pod uwagę kapitał przedsiębiorcy, osoby piastujące wysokie stanowiska w hierarchii firmy, posiadając odpowiednie kwalifikacje oraz znajomość języków obcych nie osiągają tylko dochodów równych przeciętnemu wynagrodzeniu miesięcznemu, ale mogą się liczyć z wynagrodzeniami stanowiącymi wielokrotność tej kwoty. W pozostałym zakresie ubezpieczona powołała się na argumentację, jak w odwołaniu od decyzji z 21.09.2012 r., wydanej po przeprowadzeniu kontroli w (...) sp. z o.o.

Pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwany powołał się na argumentację jak w odpowiedzi na odwołanie od decyzji z dnia 21.09.2012 r.

Sąd Okręgowy połączył powyższe sprawy.

Na rozprawie w dniu 25.03.2013 r. Sąd Okręgowy oddalił wniosek ubezpieczonej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. ekonomiki przedsiębiorstw na okoliczności wskazane w odwołaniu.

Na rozprawie w dniu 27.05.2013 r. ubezpieczona sprecyzowała, że w czerwcu 2012 r. otrzymywała zasiłek wypłacany przez pracodawców, a składki na ubezpieczenia społeczne były wypłacane w wysokości obliczonej od wynagrodzenia 12200 zł oraz 14260 zł.

Wyrokiem z dnia 10.06.2013 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję nr (...) i stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne ubezpieczonej z tytułu zatrudnienia u płatnika składek (...) sp. z o.o. w miesiącach marzec, kwiecień i maj 2012 r. wynosi 12.200 zł (pkt 1); zmienił zaskarżoną decyzję nr (...) i stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne ubezpieczonej z tytułu zatrudnienia u płatnika składek (...) sp. z o.o. w miesiącach marzec, kwiecień i maj 2012 r. wynosi 14.260 zł (pkt 2).

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach.

Ubezpieczona w dniu 10.07.2008 r. ukończyła studia wyższe na (...) na kierunku (...) w zakresie ekonomiki przedsiębiorstw, uzyskując tytułu magistra. Od 12.01.2011 r. do 14.02.2011 r. odbyła również 40-godzinne szkolenie „(...)”. Następnie, w roku akademickim 2011/2012 ubezpieczona odbywała dwu-semestralne studia podyplomowe w zakresie (...).

W dniu 05.07.2011 r. ubezpieczona zawarła umowę o pracę na czas nieokreślony w wymiarze pełnego etatu z (...) sp. z o.o. w G.. Została zatrudniona na stanowisku księgowej. Zgodnie z treścią w/w umowy od 05.07.2011 r. do 31.01.2012 r. wynagrodzenie ubezpieczonej wynosiło 1.386 zł brutto, a w okresie od 01.02.2012 r. 14.260 zł brutto.

Do zakresu obowiązków ubezpieczonej z tytułu zatrudnienia w powyższych przedsiębiorstwach należało m.in. prowadzenie ewidencji księgowej wraz z dekretowaniem dokumentów księgowych w zakresie kosztów, środków pieniężnych, kredytów, rozrachunków z odbiorcami i dostawcami, majątku trwałego i sprzedaży; sporządzanie deklaracji podatku VAT wraz z prowadzeniem ewidencji będącej podstawą sporządzenia deklaracji; prowadzenie rozrachunków z tytułu wynagrodzeń pracowników wraz z dekretacją kosztów płac i narzutów na wynagrodzenia oraz ich ewidencją na kontach księgowych, sporządzenie deklaracji podatku dochodowego od osób prawnych wraz z obliczaniem należnych zaliczek w ciągu roku, sporządzanie kwartalnych sprawozdań finansowych na potrzeby banków finansujących oraz monitorowanie struktury należności i zobowiązań z podziałem na okresy zapadalności; sporządzanie rocznych sprawozdań finansowych i przygotowywanie uchwał Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników w języku polskim i angielskim; rozmowy z odbiorcami i dostawcami w języku angielskim w zakresie prowadzonej przez spółkę działalności gospodarczej; dokonywanie w języku angielskim sprawozdań ekonomiczno-finansowych podczas siedzeń Zgromadzenia Wspólników; projektowanie w języku angielskim i polskim propozycji uchwał Zgromadzenia Wspólników co do rocznego podziału Wyniku Finansowego oraz bieżących uchwał zgodnie z kodeksem handlowym; kwalifikowanie dokumentów księgowych związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą a otrzymywanych w wersji angielskiej od kontrahentów zagranicznych do odpowiednich kategorii ekonomicznych i księgowych opartych o ustawę o rachunkowości i pełne księgi rachunkowe obowiązującym w prawodawstwie polskim; obsługa kancelaryjna korespondencji wychodzącej i przychodzącej w języku angielskim; sporządzanie i dochowywanie terminów składania wszelkich sprawozdań i informacji na potrzeby innych instytucji związanych z bytem prawnym spółki (GUS, MIR UM itp.); wszelkie inne prace powierzone przez Prezesa spółki związane bezpośrednio i pośrednio działalnością gospodarczą jednostki i zakresem prac powierzonych przez Zarząd.

Przedmiotem działalności przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. jest m.in. rybołówstwo, rybactwo łącznie z działalnością usługową, przetwarzanie i konserwowanie ryb i produktów rybołówstwa. Prezesem Zarządu (...) sp. z o.o. i jedynym udziałowcem w spółce jest D. S. (brat męża ubezpieczonej). Samoistnym prokurentem spółki jest natomiast A. S. (mąż ubezpieczonej).

W dniu 18.08.2011 r. strony zawarły porozumienie zmieniające umowę o pracę: wynagrodzenie ubezpieczonej określono na kwotę 350 zł, wymiar czasu pracy – 1/4 etatu. Z dniem 19.08.2011 r. ubezpieczona rozpoczęła pracę w w/w przedsiębiorstwie w wymiarze 3/4 etatu.

W dniu 2 listopada 2011 r. strony zawarły kolejne porozumienie zmieniające umowę o pracę: wynagrodzenie ubezpieczonej określono na kwotę 700 zł, wymiar czasu pracy – 1/2 etatu. Dodatkowo doszło do rozszerzenia obowiązków ubezpieczonej o prace wykonywane na rzecz pracodawcy wynikające z obowiązujących go przepisów BHP.

W dniu 01.02.2012 r. strony zawarły następne porozumienie zmieniające umowę o pracę: wynagrodzenie ubezpieczonej określono na kwotę 14.260 zł, wymiar czasu pracy – 3/4 etatu.

Ubezpieczona w dniu 18.08.2011 r. zawarła umowę o pracę na czas nieokreślony w wymiarze 1/4 etatu z (...) sp. z o.o. w G.. Ubezpieczona została zatrudniona na stanowisku księgowej.

Zgodnie z treścią w/w umowy od 18.08.2011 r. do 31.01.2012 r. wynagrodzenie ubezpieczonej wynosiło 350 zł brutto, a w okresie od 01.02.2012 r. 12.200 zł brutto.

Zakres obowiązków ubezpieczonej był tożsamy z wykonywanymi na rzecz (...) sp. z o.o.

Przedmiotem działalności (...) sp. z o.o. jest m.in. rybołówstwo, rybactwo łącznie z działalnością usługową, przetwarzanie i konserwowanie ryb i produktów rybołówstwa. P. Zarządu tej spółki jest D. S. (brat męża ubezpieczonej), który posiada w tej spółce 143 udziały. Pozostali udziałowcy to osoby zagraniczne: K. A., (...) oraz (...).

Z dniem 19.08.2011 r. ubezpieczona rozpoczęła pracę w w/w przedsiębiorstwie w wymiarze 3/4 etatu. W dniu 01.02.2012 r. strony zawarły porozumienie zmieniające umowę o pracę: wynagrodzenie ubezpieczonej określono na kwotę 12.200 zł, wymiar czasu pracy – 1/2 etatu.

W początkowym okresie zatrudnienia w (...) sp. z o.o. oraz (...) sp. z o.o. ubezpieczona wykonywała jedynie pracę księgową.

Z kolei od dnia 01.02.2012 r. równocześnie pracowała jako księgowa oraz asystent Zarządu. Od tej daty do zakresu jej obowiązków należy dodatkowo prowadzenie rozmów z kontrahentami w języku angielskim i obsługa dokumentów w języku angielskim. Ubezpieczona jest odpowiedzialna za działalność całego biura obsługującego księgowość w/w spółek. Obydwie spółki mają siedziby i biuro pod tym samym adresem, tj. przy ul. (...) w G..

Od dnia 24.04.2012 r. i nadal ubezpieczona jest niezdolna do pracy w związku z ciążą, a następnie urlopem macierzyńskim (poród w dniu 18.08.2012 r.).

(...) sp. z o.o. od 18.01.2010 r. do 17.03.2010 r. zatrudniał na okres próbny na stanowisku głównej księgowej w wymiarze połowy etatu K. B.. Jej wynagrodzenie wynosiło 3.200 zł. Następnie z K. B. zawarto umowę o pracę na czas nieokreślony, w której przewidziano, że jej wynagrodzenie wynosić będzie 4.000 zł. Umowa o pracę została rozwiązana z dniem 31.08.2010 r.

(...) sp. z o.o. w dniu 30.12.2011 r. zawarła umowę o pracę na okres próbny w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku samodzielnej księgowej od dnia 01.01.2012 r. do dnia 31.01.2012 r. z S. M.. Jej wynagrodzenie wynosiło 2.466 zł brutto. Do jej obowiązków należało bieżące księgowanie dokumentów w zakresie kosztów, przychodów, faktur sprzedaży, bieżące fakturowanie sprzedaży, opieka nad pocztą wychodzącą ze spółki (książka portoryjna) oraz wszelkie inne prace powierzone przez Prezesa spółki związane bezpośrednio i pośrednio z działalnością gospodarczą jednostki i zakresem prac powierzonych przez Zarząd. Od dnia 01.02.2012 r. do dnia 31.01.2013 r. S. M. jest zatrudniona na pół etatu na czas określony.

(...) sp. z o.o. od 18.01.2010 r. do 17.03.2010 r. zatrudniał na okres próbny na stanowisku głównej księgowej w wymiarze 1/4 etatu K. B.. Jej wynagrodzenie wynosiło 1.600 zł. Następnie z K. B. zawarto umowę o pracę na czas nieokreślony, w której przewidziano, że jej wynagrodzenie wynosić będzie 2.000 zł. Umowa o pracę została rozwiązana z dniem 31.08.2010 r.

(...) sp. z o.o. w dniu 30.12.2011 r. zawarł umowę o pracę na okres próbny na pół etatu na stanowisku samodzielnej księgowej od dnia 01.01.2012 r. do dnia 31.01.2012 r. z S. M.. Jej wynagrodzenie wynosiło 2.464 zł brutto. Do jej obowiązków należało bieżące księgowanie dokumentów w zakresie kosztów, przychodów, faktur sprzedaży, bieżące fakturowanie sprzedaży, opieka nad pocztą wychodzącą ze spółki (książka portoryjna) oraz wszelkie inne prace powierzone przez Prezesa spółki związane bezpośrednio i pośrednio z działalnością gospodarczą jednostki i zakresem prac powierzonych przez Zarząd. Od 01.02.2012 r. do 31.01.2013 r. S. M. jest zatrudniona na pół etatu na czas określony.

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach, w tym aktach pozwanego. Nie były one kwestionowane przez strony, zatem również ten Sąd uznał je za wiarygodne. Nadto, Sąd Okręgowy dokonał ustaleń w oparciu o treść dokumentacji zgromadzonej w aktach osobowych ubezpieczonej oraz 2 innych osób zatrudnionych przez zainteresowane spółki, tj. S. M. i K. B.. Sąd Okręgowy dał również wiarę zeznaniom ubezpieczonej i D. S. Prezesa Zarządów zainteresowanych, bowiem ich zeznania były spójne, logiczne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego, a nadto korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, że w świetle zgromadzonego materiału dowodowego, Sąd doszedł do przekonania, że odwołania były w pełni zasadne.

Pozwany organ rentowy, biorąc pod uwagę wynagrodzenie drugiego pracownika zatrudnionego w firmie (...) sp. z o.o. na stanowisku księgowej w niepełnym wymiarze czasu pracy oraz uwzględniając zakres obowiązków ubezpieczonej uznał, że nastąpiło zawyżenie jej wynagrodzenia w okresie od 01.02.2012 r. i przyjął za podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne kwotę 3.646,09 zł, tj. kwotę przeciętnego wynagrodzenia obowiązującą w kwartale, w którym pracodawca zwiększył jej wynagrodzenie. ZUS podał, że ustalenie wysokiego wynagrodzenia dla ubezpieczonej przez zainteresowane spółki od 01.02.2012 r., która stała się w krótkim czasie po tej dacie długotrwale niezdolna do pracy, miało zapewnić ubezpieczonej wyższą kwotę świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Sąd Okręgowy wskazał, że umowa o pracę będzie stanowić tytuł ubezpieczenia społecznego, jeżeli nie jest czynnością prawną nieważną z powodu dotyczących ją wad prawnych, regulowanych wraz ze skutkami tych wad przepisami Kodeksu cywilnego. W szczególności nieważną będzie taka umowa, jeżeli została zawarta dla pozorów (art. 83 ust. 1 k.c.), czy w celu obejścia prawa (art. 58 k.c.).

Sąd Okręgowy wskazał na treść art. 22 § 1 k.p. i stosownie do treści art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. nr 137, poz. 887 ze zm.) za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a.

W doktrynie prawa pracy wskazuje się, że stosunek pracy wyróżnia się dobrowolnością zobowiązania, koniecznością osobistego wykonywania pracy, podporządkowaniem pracownika pracodawcy, wykonywaniem pracy na rzecz pracodawcy i na jego ryzyko, nadto pracownik jest zatrudniony za wynagrodzeniem.

Sąd Okręgowy podkreślił, że o wyborze rodzaju podstawy prawnej zatrudnienia decydują zainteresowane strony (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 300 k.p.), kierując się nie tyle przesłanką przedmiotu zobowiązania, ile sposobu jego realizacji (por. wyrok SN z 13.04.2000 r., I PKN 594/99, OSNAPiUS nr 21/2001, poz. 637).

Decydujące znaczenie należy przypisać woli stron i zamiarowi ukształtowania w określony sposób treści łączącego je stosunku prawnego, zamiarowi towarzyszącemu zawarciu i kontynuowaniu stosunku umownego. Dopiero w razie ustalenia, że w łączącym strony stosunku prawnym - nazwanym przez nie umową o pracę - zdecydowanie nie ma elementów typowych dla stosunku pracy (art. 22 k.p.), natomiast występują elementy obce stosunkowi pracy (np. brak podporządkowania), nie można przyjąć, iż została zawarta umowa o pracę.

Zgodnie z ustaleniami Sądu Okręgowego, nie ma wątpliwości co do tego, iż ubezpieczona przez krótki okres po zatrudnieniu wykonywała pracę na rzecz płatnika w rozumieniu art. 22 k.p.

W wyroku z dnia 09.08.2005 r., III UK 89/05, Sąd Najwyższy stwierdził, że ustalenie w umowie o pracę rażąco wysokiego wynagrodzenia za pracę może być, w konkretnych okolicznościach, uznane za nieważne jako dokonane z naruszeniem zasad współżycia społecznego, polegającym na świadomym osiągnięciu nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu (art. 58 § 3 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

W uzasadnieniu powyższego orzeczenia Sąd Najwyższy podał, że skorzystanie z zasiłków z ubezpieczenia społecznego, również wysokich, nie może być uznane za cel, którego osiągnięcie jest sprzeczne z prawem. Skorzystanie z ochrony gwarantowanej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym jest legalnym celem zawierania umów o pracę. Może ono nawet być głównym motywem nawiązania stosunku pracy, zamiast wykonywania pracy na innych podstawach prawnych. Zawierając umowy o pracę strony kierują się różnymi motywami indywidualnymi, które należy odróżnić od *causae* czynności prawnej (typowego celu czynności prawnej). Między innymi, jak wskazał Sąd Najwyższy, zawarcie umowy o pracę, choćby zmierzało do uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych, czy uzyskania kredytu bankowego, nie jest obejściem ustawy (zob. powołany wyżej wyrok z 25.11.2004 r., I PK 42/04). Podobnie takiego zarzutu nie można postawić umowie o pracę nienaruszającej art. 22 k.p., nawet gdy jej cel dyktowany był wyłącznie chęcią uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego (zob. powołany wyżej wyrok z 25.01.2005 r., II UK 141/04). W szczególności trudno uznać, że dążenie kobiety ciężarnej do uzyskania takiej ochrony jest sprzeczne z prawem. Przeciwnie, jest to zachowanie rozsądne i uzasadnione zarówno z osobistego, jak i społecznego punktu widzenia. Za obejście ustawy nie można uznać także ustalenia przez strony umowy o pracę wysokiego wynagrodzenia. Ustalenie wysokiego wynagrodzenia, nawet gdy już na pierwszy rzut oka jest ono nadmierne, nie jest w ogóle sprzeczne z prawem, poza szczególnymi przypadkami, gdy jego wysokość jest limitowana przez przepisy. Ustalenia takiego wynagrodzenia nie można też kwestionować na gruncie przepisów o zakazie dyskryminacji. Na ich gruncie za naruszenie prawa może bowiem być uznane dyskryminowanie polegające na ustaleniu niższego wynagrodzenia dyskryminowanej osoby, a nie wyższego innej.

W ocenie Sądu Najwyższego powyższe uwagi prowadzą do wniosku, że zawarcia przez wnioskodawców umowy o pracę na warunkach w niej określonych, jak również samego ustalenia wysokiego wynagrodzenia za pracę wnioskodawczyni, nie można uznać za obejście prawa, ani za działanie (czynność prawną) sprzeczne z ustawą w inny sposób. Wniosek ten nie może jednak oznaczać niedostrzegania problemu wyłaniającego się na gruncie niniejszej sprawy, ani akceptacji dla nagannych i szkodliwych społecznie zachowań wnioskodawców. Widoczny w sprawie problem, będący jednym z przejawów szerszego zjawiska wyłudzenia świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych, polega na zawieraniu umów o pracę na krótki okres przed zajściem zdarzenia rodzącego uprawnienie do świadczenia z ubezpieczenia społecznego (np. urodzeniem dziecka) i ustaleniu wygórowanego wynagrodzenia w celu uzyskania przez osobę ubezpieczoną naliczonych od takiej podstawy świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd Okręgowy uznał, że wskazania wymaga, iż analizując występowanie w łączących strony stosunkach prawnych cech charakterystycznych dla stosunku pracy Sąd Okręgowy stwierdził, iż ubezpieczona od 01.02.2012 r. wykonywała pracę w poszerzonym zakresie zarówno na rzecz (...) sp. z o.o., jak i (...) sp. z o.o.

Powyższe znajdowało odzwierciedlenie w treści zgromadzonej w sprawie dokumentacji, w tym w szczególności w umowie o pracę z 05.07.2011 r., porozumieniu zmieniającym z dnia 01.02.2012 r. jak i w treści zeznań ubezpieczonej i występującego za zainteresowanych Prezesa Zarządów D. S..

W ocenie Sądu Okręgowego, trudno uznać, iż wyłącznym celem podniesienia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej przez zainteresowanych było zagwarantowanie jej wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Z zeznań D. S. wynika, że w początkowych miesiącach pracy ubezpieczona wykonywała ograniczony zakres obowiązków na rzecz (...) sp. z o.o., jednak wobec faktu, że była w stanie prowadzić całą księgowość i równocześnie wykonywać dodatkowe czynności powierzane jej przez Zarząd, doszło do rozszerzenia zakresu powierzanych jej obowiązków i

przyznania jej wyższego wynagrodzenia. Okres od lipca 2011 r. do 31.01.2012 r. był traktowany jako okres próby. Stawka wynagrodzenia była odpowiednia w stosunku do wykonywanej pracy i znajdowała uzasadnienie w dochodach uzyskiwanych przez spółki.

Wobec powyższego, w ocenie Sądu Okręgowego, okoliczność podpisania przez strony dodatkowego porozumienia zmieniającego była bez znaczenia dla ustalenia daty, w której doszło do ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej.

Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku zatrudnienia ubezpieczonej przez (...) sp. z o.o. Wprawdzie do zmiany wynagrodzenia doszło dopiero na podstawie odrębnego dokumentu, tj. porozumienia zmieniającego z dnia 01.02.2012 r., jednak wobec faktu, że ubezpieczona wykonywała te same czynności na rzecz obydwu zainteresowanych spółek, których siedziby jak i biura znajdowały się w tym samym miejscu i że zamiana zakresu wykonywanych prac na rzecz (...) miała miejsce również od 01.02.2012 r., należy przyjąć, że zawarte porozumienia miały jedynie na celu ujednolicenie warunków zatrudnienia w obydwu spółkach.

Jak wynika z zeznań ubezpieczonej i D. S., pomimo powzięcia wiadomości o ciąży, ubezpieczona nadal wykonywała pracę na rzecz zainteresowanych w pełni realizując powierzone jej obowiązki do dnia 24.04.2012 r., a więc przez prawie trzy kolejne miesiące.

Również z porównania zarobków ubezpieczonej i innych pracowników nie wynika, aby jej wynagrodzenie było nieuzasadnione. Pozostali pracownicy, tj. K. B. i S. M. miały inny, o wiele węższy zakres obowiązków. Do 01.02.2012 r. wynagrodzenie ubezpieczonej przy zatrudnieniu w pełnym wymiarze czasu pracy wynosiło maksymalnie 1.386 zł brutto, podczas gdy inni pracownicy otrzymywali kwoty znacznie wyższe (...): K. B. – 1/2 etatu – wynagrodzenie 3.200 zł, a następnie 4.000 zł brutto, S. M. – pełny wymiar czasu pracy, a następnie 1/2 etatu – wynagrodzenie 2.466 zł brutto; (...): K. B. - 1/4 etatu - wynagrodzenie 1.600 zł brutto, a następnie 2.000 zł brutto, S. M. – 1/2 etatu - wynagrodzenie 2.464 zł brutto). W świetle tych ustaleń, tym bardziej zasadnym zdaje się podniesienie wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej, w momencie gdy do jej obowiązków doszły dodatkowe zadania.

Z tych względów nie można mówić o tym, iż podniesienie wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej było czynnością dokonaną w celu obejścia ustawy. Przez czynność dokonaną w celu obejścia ustawy rozumie się taką czynność, która wprawdzie nie jest objęta zakazem prawnym, ale zostaje przedsięwzięta dla osiągnięcia skutku zakazanego przez prawo. Zwykle czynność taka jest dokonywana w porozumieniu stron. O takim porozumieniu nie może być mowy w niniejszej sprawie. Sąd Okręgowy zważył, iż fakt skorzystania przez ubezpieczoną ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego wynikał ze zdarzenia losowego, jakim było zajście w ciążę. Ubezpieczona dowiedziała się o ciąży w dniu 06.02.2012 r. i poinformowała o niej pracodawcę. Po tej dacie nie zaprzestała wykonywania pracy. Okoliczność, czy w dniu 01.02.2012 r. była świadoma, iż jest w ciąży jest bez znaczenia dla oceny zasadności podniesienia jej wynagrodzenia przez (...), ponieważ zostało ono przewidziane już w umowie o pracę z dnia 05.07.2011 r. W przypadku wynagrodzenia ustalonego przez (...) wystarczającym argumentem dla podniesienia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej od dnia 01.02.2012 r. było zwiększenie zakresu jej obowiązków, które następnie wykonywała. Decyzję o zatrudnieniu jak i wysokości wynagrodzenia podejmował Prezes Zarządu, którym w obydwu przypadkach jest D. S., co wskazuje dodatkowo, że podniesienia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej również z tytułu zatrudnienia w (...) znajdowało uzasadnienie w wykonywanych przez ubezpieczoną obowiązkach.

Wbrew stanowisku zajętemu przez organ rentowy, cel podwyższenia wysokości wynagrodzenia - uzyskanie wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie stanowi obejścia prawa, a wręcz przeciwnie, jest prawnie zagwarantowane przepisami prawa ubezpieczeniowego. Dlatego też jedynie w razie dodatkowego wykazania, iż pomimo zmiany umowy o pracę nie była świadczona w odpowiednim zakresie a celem stron było objęcie nieświadczącego pracy pracownika ubezpieczeniem społecznym można wykazać, iż umowa taka jest nieważna z mocy art. 58 § 1 k.c. (por. Sąd Najwyższy w wyroku z 30.11.2005 r., IV UK 61/05, Pr. Pracy 2006/7-8/41).

W pewnych okolicznościach, zawarcie umowy o pracę wyłącznie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nawet w razie świadczenia pracy, mogłoby spowodować nieważność takiej umowy, ale na podstawie art.

58 § 2 k.c. Czynność taka mogłaby bowiem pozostawać w sprzeczności z zasadami współzycia społecznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 18.10.2005 r., II UK 43/05, OSNP 2006/15-16/251). Sąd Okręgowy stwierdził jednak, iż zawarcie umowy o pracę i porozumienia zmieniającego w niniejszej sprawie nie miały na celu uzyskania wyższych świadczeń z ubezpieczeń społecznych i było zgodne z zasadami współzycia społecznego.

Podsumowując, w ocenie Sądu Okręgowego, stosunki prawne łączące strony cechowały elementy charakterystyczne dla stosunku pracy, wymienione w art. 22 k.p. Nadto, Sąd ten uznał, że ubezpieczona od 01.02.2012 r. wykonywała obowiązki wynikające z umowy o pracę w szerszym zakresie, co uzasadniało podwyższenie wysokości jej wynagrodzenia przez zatrudniającą ją spółki. W związku z powyższym nie można uznać by w istocie podniesienie wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej było skierowane na uzyskanie wyższych świadczeń z ubezpieczeń społecznych i tym samym stanowiło obejście prawa. W konsekwencji, w ocenie Sądu Okręgowego, podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia z tytułu zatrudnienia na umowę o pracę u płatników (...) oraz (...) przyjęta przez tych pracodawców jest prawidłowa.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi przepisami, zmienił zaskarżone decyzje.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiódł pozwany organ rentowy, który zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w całości, zarzucając naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., tj. zasady swobodnej oceny dowodów, poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego oraz uchybienie zasadom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, a także sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, przez przyjęcie, że skarżący nie uzasadnił podstaw zmniejszenia podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracowników z tytułu zatrudnienia ubezpieczonej od 01.03.2012 r. w (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o. oraz art. 58 k.c. poprzez nieprawidłową interpretację polegającą na przyjęciu, iż w niniejszym stanie faktycznym nie ma podstaw do zastosowania tego przepisu oraz tym samym naruszenia zasad solidaryzmu ubezpieczonych i proporcjonalności świadczeń wypłacanych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do faktycznie opłaconych składek na ubezpieczenia K. S. (1).

Pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez ustalenie, że ubezpieczona nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu zatrudnienia u płatników składek (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o. od podstaw i w okresie określonym w spornych decyzjach, a ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Uzasadniając apelację pozwany podał, że wyrok został oparty na nieprawidłowej interpretacji art. 58 k.c., oraz z naruszeniem art. 233 k.p.c. Ciężar dowodu wystąpienia przesłanek uzasadniających istnienie i podstawę wymiaru obowiązku ubezpieczenia społecznego obciąża tę stronę, która z faktu tego wywodzi skutki prawne w zakresie obowiązku ubezpieczenia. Zatem obowiązek wykazania istnienia usprawiedliwionych podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne obciąża ubezpieczoną. Ubezpieczona powołuje szereg okoliczności, mających uzasadnić wzrost podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, nie przedstawia jednak żadnych nowych dowodów na poparcie swoich twierdzeń. Sąd Okręgowy nie ustosunkował się do wywodów pozwanego przedstawionych w odpowiedziach na odwołania. Ubezpieczona, będąca żoną brata prezesa zainteresowanego wskazała, iż o jej wynagrodzeniu przesądziła treść umowy o pracę zawartej w dniu 18.08.2011 r. (k. 32). Zasadnym jest zatem pytanie - w jakim celu zwierano w dniu 01.02.2012 r. „porozumienie zmieniające umowę o pracę” (k. 29). Logicznym kwantyfikatorem jest fakt, iż „umowa o pracę” z 18.08.2011 r. w przedstawionej formie „zaistniała” dopiero w lutym 2012 r. (identycznie w przypadku obu zainteresowanych). Jako główną zaletę i kryterium kwalifikacji ubezpieczona wskazała „biegłą znajomość języka angielskiego i włoskiego”. W dzisiejszych realiach znajomość języków obcych nie jest żadnym wyróżnikiem, a wręcz niezbędnym standardem. Niezależnie od tego, żadną przydatność dla pracodawcy wykazuje „biegła” znajomość włoskiego i angielskiego wobec faktu, iż współnikami zainteresowanej Spółki są enigmatyczne spółki: niemiecka i szwedzkie. Sąd nie ustosunkował się do okoliczności, które również pozwany wskazał w treści uzasadnienia decyzji i wskazują załączone dokumenty (k. 33-35) zakres obowiązków ubezpieczonej ustalony

w dniu 18.08.2011 r. nie zmienił się wraz ze wzrostem wynagrodzenia. Dokumenty z kart 38-42 i 46-54 obrazują obowiązki ubezpieczonej do 31.12.2011 r. Natomiast dokumenty z kart 57-55 obrazują obowiązki ubezpieczonej do 31.03.2012 r. Analogicznie w przypadku zainteresowanego (...) (?) - dokumenty z kart 62-77 i 55-59 obrazują obowiązki ubezpieczonej do 31.12.2011 r. Natomiast dokumenty z kart 44-54 obrazują obowiązki ubezpieczonej do 31.03.2012 r. W obu przypadkach nie ma tu żadnej różnicy, wręcz dokumentów obrazujących obowiązki ubezpieczone od momentu zatrudnienia, jest dużo więcej, pomimo porównywalnego okresu. Należy również stwierdzić, iż stopień skomplikowania przedstawionych w dokumentach obowiązków sprowadza się do podstawowej obsługi programu księgowego dla małych przedsiębiorstw, włącznie z automatyczną translacją na dowolny język, w zależności od wersji programu komputerowego. Choć przydaje się tu znajomość języków obcych, to w żadnym przypadku nie jest ona niezbędna. Jak wynika z ustaleń organu, ustalenie wynagrodzenia ubezpieczonej nie miało na celu odpłaty za pracę przez nią wykonaną, lecz tylko uzyskanie nienależnie wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Sąd oparł swoje rozstrzygnięcie na analizie dokumentacji pracowniczej zainteresowanych, wyciągając z niej nielogiczne wnioski, które posłużyły za uzasadnienie rzekomego „różnicowania” obowiązków ubezpieczonej i pozostałych pracowników, oraz przed i po „zwiększeniu zakresu obowiązków”, jest oczywistym, że w takim profilu działalności zainteresowanych, miarodajnym jest jedynie porównanie osób pracujących na podobnych stanowiskach - takimi były K. B. i S. M.. I ta analiza w żaden sposób nie prowadzi do wniosków wywiedzionych przez Sąd. W szczególności, nie wykazuje rzekomego zwiększenia zakresu obowiązków. Owszem, nawet gdyby przyjąć wyjaśnienia ubezpieczonej, że uczyła się pod nadzorem koleżanek, to nawet, kiedy już nauczyla się „obsługi księgowej” w żaden sposób nie uzasadniało to takiego wzrostu wynagrodzenia jak w niniejszym stanie faktycznym. Nie udowodniono bowiem żadnych „specjalnych” funkcji czy zadań powierzonych ubezpieczonej przez zainteresowanych. Za takie nie sposób bowiem uznać deklarowanego „zaufania” właściwego rodzinie, jaką pozostają strony, niezależnie od relacji biznesowych. Równie bezpodstawnym argumentem jest znajomość języka włoskiego i angielskiego. Pomijając użyteczność języka włoskiego w niniejszym stanie faktycznym, to znajomość języka angielskiego w dzisiejszych realiach nie jest żadnym atutem, czy wyróżnikiem ale wręcz oczywistością, elementem niezbędnym. W tym zakresie oceny dowodów, zdecydowanie ocena dowodów dokonana przez Sąd odbiega od obecnych realiów i rzeczywistości.

Sąd Okręgowy nie odniósł się do argumentacji prawnej przedstawionej przez pozwanego, stąd niezbędnym jest ponowne wskazanie tej argumentacji. Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 27.04.2005 r., II UZP 2/05, OSNP 2005/21 poz. 338) w ramach art. 41 ust. 12 i 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ZUS może zakwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współzycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (art. 58 k.c.). Jak wynika z uzasadnienia uchwały, nie budzi wątpliwości, że w prawie pracy obowiązuje zasada swobodnego kształtowania postanowień umownych, lecz nie jest też sporne, że wolność kontraktowa realizuje się tylko w takim zakresie, w jakim przewiduje to obowiązujące prawo, jakkolwiek z punktu widzenia art. 18 § 1 k.p., umówienie się o wyższe od najniższego wynagrodzenie jest dopuszczalne, gdyż semiimperatywne normy prawa pracy swobodę tę ograniczają tylko co do minimum świadczeń należnych pracownikowi w ramach stosunku pracy, to należy pamiętać, że autonomia stron umowy w kształtowaniu jej postanowień podlega ochronie jedynie w ramach wartości uznawanych i realizowanych przez system prawa, a strony obowiązuje nie tylko respektowanie własnego interesu jednostkowego, lecz także wzgląd na interes publiczny. Najdobitniej wyraża to art. 353¹ k.c., który ma odpowiednie zastosowanie do stosunku pracy, zarówno wobec braku uregulowania normowanej nim instytucji w prawie pracy, jak też niesprzeczności z zasadami prawa pracy (por. art. 300 k.p.) zawartego w nim wymagania, by treść stosunku pracy lub jego cel nic sprzeciwiał się właściwości (naturze) tego stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego. Z kolei odpowiednie zastosowanie art. 58 k.c. pozwala na uściślenie, że postanowienia umowy o pracę sprzeczne z ustawą albo mające na celu jej obejście są nieważne, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, a sprzeczne z zasadami współzycia społecznego - nieważne bezwzględnie. W tym kontekście, w orzecznictwie Sądu Najwyższego, dotyczącym bezprawnych czynności prawnych prawa pracy, występują liczne odwołania do sankcji art. 58 k.c. Dowodzi to, że dopuszczalność oceniania ważności treści umów o pracę według reguł prawa cywilnego, na podstawie art. 58 k.c. w związku z art. 300 k.p. nie jest w judykaturze kwestionowana. Oczywiście, stwierdzając nieważność postanowień umownych, organ stosujący prawo uchyla się tylko od związania nimi, nie ingerując w treść umowy o pracę i nie zastępując stron stosunku pracy

w kształtowaniu pracowniczych uprawnień płacowych. W wyroku Sądu Najwyższego z 19.10.2007 r., II UK 56/07, Lex Polonica nr 1811985 wskazano, że w przypadku ubezpieczenia pracowniczego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, nawiązanie stosunku pracy wykazuje się dokumentem w postaci pisemnej umowy o pracę. Informacje zawarte w przedstawionym dokumencie nie są dla organu rentowego wiążące. Zgodnie z art. 41 ust. 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych może on je zakwestionować. Nie może bowiem być tolerowana sytuacja, w której osoba zainteresowana w uzyskaniu świadczeń z ubezpieczenia społecznego, do których nie ma tytułu, z pomocą płatnika składek wytwarza dokumenty służące wyłącznie do tego celu. Kwestia ważności czynności prawnej może mieć znaczenie przy ocenie wzajemnych roszczeń osób składających oświadczenia woli - bezwzględnej nieważności na podstawie art. 58 § 1 k.c., czy jedynie nieważności oświadczeń złożonych dla pozorów przy ich ważności w zakresie ukrytej pozornym oświadczeniem woli czynności prawnej (art. 83 § 1 k.c.). Sprawa nie dotyczyła sporu między stronami umowy lecz skuteczności zgłoszenia wnioskodawczyni do ubezpieczenia. W zakresie objęcia obowiązkiem ubezpieczenia osoba zgłaszająca się do ubezpieczenia musi wykazać istnienie stosunku prawnego, będącego na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych tytułem ubezpieczenia. W przypadku ubezpieczenia pracowniczego, o którym mowa w punkcie 1 tego przepisu, nawiązanie stosunku pracy wykazuje się dokumentem w postaci pisemnej umowy o pracę. Informacje zawarte w przedstawionym dokumencie nie są dla organu rentowego wiążące. Zgodnie z art. 41 ust. 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych może on je zakwestionować. Nie może bowiem być tolerowana sytuacja, w której osoba zainteresowana w uzyskaniu świadczeń z ubezpieczenia społecznego, do których nie ma tytułu, z pomocą płatnika składek wytwarza dokumenty służące wyłącznie do tego celu.

Dokument w postaci umowy o pracę nie jest więc niepodważalnym dowodem na to, że osoby podpisujące go, jako strony umowy, faktycznie złożyły oświadczenia woli o treści zapisanej w dokumencie. Może być ona zakwestionowana zarówno w całości jak i w części, co miało miejsce w niniejszej sprawie - w części dotyczącej wynagrodzenia.

Ubezpieczona wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie zwrotu kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu powyższych wniosków ubezpieczona podała, że zarzuty apelacji są chybione.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Dokonując ponownie analizy całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego należy stwierdzić, co następuje.

Ubezpieczona K. S. (1) (ur. (...)) w dniu (...) urodziła syna O. (karta przebiegu ciąży na k. 65, zgłoszenie pracownika do ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego oraz kwestionariusz osobowy w aktach osobowych (...) – w załączeniu).

W okresie od 12.01.2007 r. do 08.06.2010 r. ubezpieczona była zatrudniona w ramach stosunku pracy w (...) spółce z o.o. w G. na stanowisku specjalisty ds. handlu. Stosunek pracy został rozwiązany na mocy porozumienia stron (dowód: świadectwo pracy z dnia 08.06.2010 r. w aktach osobowych (...)).

W dniu (...) ubezpieczona urodziła córkę O. (dowód: karta przebiegu ciąży na k. 65, zgłoszenie pracownika do ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego oraz kwestionariusz osobowy w aktach osobowych (...) – w załączeniu).

Od dnia 26.06.2008 r. do dnia 31.03.2010 r. ubezpieczona korzystała z urlopu wychowawczego udzielonego jej przez (...) spółkę z o.o. w G. (dowód: świadectwo pracy z dnia 08.06.2010 r. w aktach osobowych (...)).

W dniu 10.07.2008 r. ubezpieczona ukończyła studia na kierunku zarządzanie i marketing w zakresie ekonomiki przedsiębiorstw na Uniwersytecie G. uzyskując tytuł zawodowy magistra. Ponadto w lutym 2011 r. ubezpieczona ukończyła 40 godzinne szkolenie w zakresie „(...)”, a w roku 2011/2012 r. odbyła dwusemestralne studia podyplomowe w zakresie (...) w Wyższej Szkole (...) w G..

W aktach osobowych prowadzonych przez (...) spółkę z o.o. w G. z siedzibą przy ul (...) znajduje się umowa o pracę zawarta przez D. S. (Prezesa Zarządu (...)) z ubezpieczoną (datowana na dzień 05.07.2011 r.). Zgodnie z tą umową ubezpieczona została zatrudniona od dnia 05.07.2011 r. na czas nieokreślony na stanowisku księgowej w pełnym wymiarze czasu pracy i z wynagrodzeniem zasadniczym od 05.07.2011 r. do 31.01.2012 r. w wysokości 1.386,00 zł brutto, zaś od 01.02.2012 r. w wysokości 14.260 zł brutto.

W wykazie prac objętych obowiązkami ubezpieczonej na zajmowanym stanowisku podano: prowadzenie ewidencji księgowej wraz z dekretoowaniem dokumentów księgowych w zakresie kosztów, środków pieniężnych, kredytów, rozrachunków z odbiorcami i dostawcami, majątku trwałego i sprzedaży; sporządzanie deklaracji podatku VAT wraz z prowadzeniem ewidencji będącej podstawą sporządzenia deklaracji; prowadzenie rozrachunków z tytułu wynagrodzeń pracowników wraz z dekretoacją kosztów płac i narzutów na wynagrodzenia oraz ich ewidencją na kontach księgowych; sporządzanie deklaracji podatku dochodowego od osób prawnych wraz z obliczaniem należnych zaliczek w ciągu roku; sporządzanie kwartalnych sprawozdań finansowych na potrzeby banków finansujących oraz monitorowanie struktury należności i zobowiązań z podziałem na okresy zapadalności; sporządzanie rocznych sprawozdań finansowych i przygotowywanie uchwał Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników; rozmowy z odbiorcami i dostawcami w języku angielskim w zakresie prowadzonej przez spółkę działalności gospodarczej; projektowanie propozycji uchwał Zgromadzenia Wspólników co do rocznego podziału wyniku finansowego oraz bieżących uchwał zgodnie z Kodeksem Handlowym; kwalifikowanie dokumentów księgowych związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą a otrzymywanych w wersji angielskiej od kontrahentów zagranicznych do odpowiednich kategorii ekonomicznych i księgowych opartych o ustawę o rachunkowości i pełne księgi rachunkowe obowiązującym w prawodawstwie polskim; obsługa kancelaryjna korespondencji wychodzącej i przychodzącej w języku angielskim; sporządzanie i dochowywanie terminów składania wszelkich sprawozdań i informacji na potrzeby innych instytucji związanych z bytem prawnym spółki (GUS, MIR UM itp.); wszelkie inne prace powierzone przez Prezesa spółki związane bezpośrednio i pośrednio z działalnością gospodarczą jednostki i zakresem prac powierzonych przez Zarząd.

W dniu 04.07.2011 r. wydano zaświadczenie lekarskie o zdolności ubezpieczonej do pracy na stanowisku księgowa oraz ustalono termin następnego badania okresowego na dzień 04.07.2013 r.

W dniu 18.08.2011 r. D. S. (prezes firmy (...)) zaproponował ubezpieczonej zmianę warunków umowy zawartej dnia 05.07.2011 r. - zmianie uległ wymiar czasu pracy: z pełnego etatu na 1/4 etatu. Ponadto zmianie uległo wynagrodzenie zasadnicze - z wynagrodzenia 1.386 zł brutto na 350 zł. Pozostałe punkty umowy zawartej 05.07.2011 r. miały pozostać bez zmian.

W dniu 02.11.2011 r. D. S. (jako prezes (...)) zawarł z K. S. (1) kolejne porozumienie zmieniające i w miejsce dotychczasowych warunków umowy o pracę dotyczących: wymiaru czasu pracy: 1/4 etatu; wynagrodzenia zasadniczego: 350 zł brutto ustalono, że od 02.11.2011 r. obowiązują następujące warunki: wymiar czasu pracy - 1/2 etatu, wynagrodzenie zasadnicze: 700 zł brutto; rozszerzono ubezpieczonej obowiązki związane z zajmowanym stanowiskiem o prace wykonywane na rzecz pracodawcy wynikające z obowiązujących przepisów BHP. Pozostałe punkty umowy zawartej 05.07.2011 r. pozostały bez zmian.

Kolejnym porozumieniem zmieniającym umowę o pracę z dnia 01.02.2012 r. D. S. (jako prezes (...)) ustalił z K. S. (1), że z dniem 01.02.2012 r. zmieniają umowę o pracę zawartą dnia 05.07.2011 r. oraz porozumienie zawarte dnia 18.08.2011 r. i 02.11.2011 r. i w miejsce dotychczasowych warunków umowy o pracę dotyczących: wymiaru czasu pracy: 1/2 etatu, wynagrodzenia zasadniczego: 700 zł brutto, będą obowiązywały następujące warunki: wymiar czasu pracy: 3/4 etatu oraz wynagrodzenie zasadnicze: 14.260 zł brutto. Pozostałe punkty umowy zawartej 05.07.2011 r. miały pozostać bez zmian.

Należy zaznaczyć, że do porozumienia zmieniającego nie załączono zmiany zakresu obowiązków ani czynności ubezpieczonej (vide: akta osobowe z (...)).

W aktach osobowych prowadzonych przez (...) spółkę z o.o. w G. z siedzibą przy ul. (...) znajduje się umowa o pracę zawarta przez D. S. (Prezesa Zarządu (...)) z ubezpieczoną (datowana na dzień 18.08.2011 r.). Zgodnie z tą umową ubezpieczona została zatrudniona od dnia 18.08.2011 r. na czas nieokreślony na stanowisku księgowej w ¼ etatu z wynagrodzeniem zasadniczym od 18.08.2011 r. do 31.01.2012 r. w wysokości 350 zł brutto, zaś od 01.02.2012 r. w wysokości 12.200 zł brutto.

W wykazie prac objętych obowiązkami ubezpieczonej na zajmowanym stanowisku w (...) podano: prowadzenie ewidencji księgowej wraz z dekretoaniem dokumentów księgowych w zakresie kosztów, środków pieniężnych, kredytów, rozrachunków z odbiorcami i dostawcami, majątku trwałego i sprzedaży; sporządzanie deklaracji podatku VAT wraz z prowadzeniem ewidencji będącej podstawą sporządzenia deklaracji; prowadzenie rozrachunków z tytułu wynagrodzeń pracowników wraz z dekretoacją kosztów płac i narzutów na wynagrodzenia oraz ich ewidencją na kontach księgowych; sporządzanie deklaracji podatku dochodowego od osób prawnych wraz z obliczaniem należnych zaliczek w ciągu roku; sporządzanie kwartalnych sprawozdań finansowych na potrzeby banków finansujących oraz monitorowanie struktury należności i zobowiązań z podziałem na okresy zapadalności; sporządzanie rocznych sprawozdań finansowych i przygotowywanie uchwał Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników; rozmowy z odbiorcami i dostawcami w języku angielskim w zakresie prowadzonej przez spółkę działalności gospodarczej; projektowanie propozycji uchwał Zgromadzenia Wspólników co do rocznego podziału wyniku finansowego oraz bieżących uchwał zgodnie z Kodeksem Handlowym; kwalifikowanie dokumentów księgowych związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą a otrzymywanych w wersji angielskiej od kontrahentów zagranicznych do odpowiednich kategorii ekonomicznych i księgowych opartych o ustawę o rachunkowości i pełne księgi rachunkowe obowiązującym w prawodawstwie polskim; obsługa kancelaryjna korespondencji wychodzącej i przychodzącej w języku angielskim; sporządzanie i dochowywanie terminów składania wszelkich sprawozdań i informacji na potrzeby innych instytucji związanych z bytem prawnym spółki (GUS, MIR UM itp.); wszelkie inne prace powierzone przez Prezesa spółki związane bezpośrednio i pośrednio z działalnością gospodarczą jednostki i zakresem prac powierzonych przez Zarząd.

W dniu 16.08.2011 r. wydano zaświadczenie lekarskie o zdolności ubezpieczonej do pracy na stanowisku „pracownik biurowy/księgowa” oraz ustalono termin następnego badania okresowego na dzień 16.08.2013 r.

W dniu 01.02.2012 r. D. S. (jako prezes (...)) zawarł z K. S. (1) porozumienie zmieniające umowę o pracę zawartą dnia 18.08.2011 r. i z dniem 01.02.2012 r. w miejsce dotychczasowych warunków umowy o pracę dotyczących wynagrodzenia zasadniczego 350 zł brutto i wymiaru czasu pracy ¼ etatu miały obowiązywać następujące warunki: wynagrodzenie zasadnicze – 12.200 zł brutto oraz wymiar czasu pracy: ½ etatu. Pozostałe punkty umowy zawartej 18.08.2011 r. miały pozostać bez zmian.

Wraz z zawarciem powyższego porozumienia ubezpieczonej nie zmieniono zakresu obowiązków (dowód: akta osobowe ubezpieczonej z (...) – w załączeniu).

W 2012 r. pierwsze badanie położnicze ubezpieczona odbyła w dniu 03.01.2012 r., kiedy to lekarz ginekolog-położnik ustalił, że ubezpieczona jest w 5 tygodniu ciąży. W karcie ciąży podano, że data ostatniej miesiączki miała miejsce w dniu 16.11.2011 r., zaś termin porodu ustalono na dzień 02.09.2012 r. (dowód: karta przebiegu ciąży na k. 65).

W dniu (...) ubezpieczona urodziła syna K. (zgłoszenie danych o członkach rodziny dla celów ubezpieczenia zdrowotnego – w aktach osobowych z (...)).

W postępowaniu administracyjnym poprzedzającym wydanie zaskarżonych decyzji z dnia 21.09.2012 r. (nr (...) i nr (...)) przeprowadzono kontrolkę w zainteresowanych spółkach. Pełnomocnik płatników J. P. (w protokole na k. 90 akt pozwanego oznaczona jako (...)) zeznała, że wyższe od innych pracowników wynagrodzenia ubezpieczonej wynikało z biegłej znajomości biurowego języka angielskiego i włoskiego, które są niezbędne w Spółkach do załatwiania spraw handlowych i księgowych, a ponadto K. S. (1) jest osobą dyspozycyjną, często pozostającą „po godzinach” w pracy. Ubezpieczonej wypłacano wynagrodzenie w ustalonej umowami o pracę wysokości za czas jej niezdolności do pracy, co było potwierdzane na listach płac. Od tak ustalonego wynagrodzenia odprowadzono zaliczki na podatek

dochodowy oraz składki na ubezpieczenia do ZUS. W ramach wykonywania obowiązków pracowniczych ubezpieczona sporządzała i podpisywała dokumenty związane z działalnością zainteresowanych spółek. Zainteresowani liczyli się z koniecznością zatrudnienia nowego pracownika na czas nieobecności ubezpieczonej w związku z macierzyństwem, ale ubezpieczona zadeklarowała chęć powrotu do pracy po urlopie macierzyńskim. Część obowiązków realizowanych przez ubezpieczoną przejęło biuro (...) w G. (protokoły zeznań J. P. w aktach ZUS).

Według sprawozdania z działalności (...) Spółki z o.o. w G. w 2011 r. zatrudniała ona średnio 2 pracowników i za rok 2011 wypracowała stratę brutto wynoszącą 702.082,77 zł, która była spowodowana m.in. przestojem statku. Po 2011 r. zarząd Spółki planował zwiększenie rozmiarów swojej działalności (sprawozdanie na k. 38 akt ZUS).

Według uchwały nr 2 z 04.06.2012 r. (...) Spółka z o.o. w G. za 2011 r. osiągnęła zysk netto w kwocie 849.563,83 zł (uchwała na k. 61 oraz sprawozdania finansowe „G. w aktach ZUS).

Na rozprawie w dniu 11.03.2013 r. Sąd Okręgowy przesłuchał ubezpieczoną oraz D. S..

Ubezpieczona zeznała, że ukończyła studia na kierunku zarządzanie i marketing w 2008 r. Ukończyła ponadto studia podyplomowe w lipcu 2012 r. z zakresu BHP. Ubezpieczona nie pamiętała kiedy pracowała w firmie (...), stwierdziła jedynie, że pracowała w biurze, ale nie pamiętała na jakim stanowisku wówczas pracowała, jak również nie pamiętała czy korzystała z urlopów. Stwierdziła wręcz, że nie korzystała z urlopu wychowawczego, a korzystała z urlopu macierzyńskiego. Z urlopu macierzyńskiego korzystała w 2005 r. i w 2008 r. Dopiero po okazaniu ubezpieczonej świadectwa pracy z 2008 r. Ubezpieczona zeznała, że się pomyliła i oświadczyła, że korzystała z urlopu wychowawczego w czasie zatrudnienia w firmie (...). Ponadto ubezpieczona zeznała, że od czerwca 2010 r. do maja-czerwca 2012 r. prowadziła własną działalność w postaci sklepu cukierniczo-piekarniczego w R.. W sklepie pracowały dwie ekspedientki na umowę zlecenie. Sklep prowadziła wspólnie z bratem. Brat był również ekspedientem, wykonywał wszystkie czynności związane z prowadzeniem tej działalności, takie jak: zakup towaru, prowadzenie działalności. Sklep był otwarty przez cały tydzień, a ubezpieczona pracowała w soboty i niedziele, przyjmowała dostawy, wykladała towar na półki i sprzedawała. Działalność z bratem ubezpieczona prowadziła w ramach spółki. Ubezpieczona zeznała, że od chwili zatrudnienia do 31.01.2012 r. wykonywała prace typowo biurowe, tzn. wystawiała faktury, wystawiała deklaracje podatku VAT, obsługiwała korespondencję, prowadziła, kontrolowała obieg dokumentów. Ubezpieczona nie pamiętała ilu pracowników zatrudnia spółka (...). Stwierdziła, że spółka zajmuje się rybołówstwem i przetwórstwem ryb. Ryby są przetwarzane w G. przy ul. (...). Rybacy, którzy wykonują połowy prowadzą własną działalność i nie są zatrudnieni przez spółkę. Ubezpieczona zeznała, że zmiana powodująca wzrost jej wynagrodzenia wynikała ze zmiany zakresu jej obowiązków. Od 01.02.2012 r. ubezpieczona przejęła odpowiedzialność za całe biuro obsługujące firmę, w którym prowadzone były księgi. Firma (...) jest firmą międzynarodową, tj. prowadzi sprzedaż, handluje za granicą. Ubezpieczona oświadczyła, że do zakresu jej obowiązków należy prowadzenie rozmów, obsługa dokumentów w języku angielskim. (...) współpracuje z firmami francuskimi, niemieckimi, angielskimi, duńskimi i norwesкими. Ubezpieczona zeznała, że z tymi firmami prowadziła współpracę w języku angielskim dopiero od 01.02.2012 r. Wcześniej była zatrudniona księgową I. G., która prowadziła, obsługiwała współpracę międzynarodową firmy (...). I. G. została zwolniona. O tym, że I. G. zostanie zwolniona nie wiedziano jeszcze w lipcu 2011 r. Ubezpieczona zeznała, że od 01.02.2012 r. jest zatrudniana na stanowisku księgowej, a wcześniej była zatrudniona na stanowisku „pracownik biurowy”. Nie korzysta z urlopu wychowawczego. W dniu 18.08.2012 r. ubezpieczona urodziła syna K.. Ubezpieczona korzystała z urlopu macierzyńskiego i po tym urlopie wróciła do pracy.

Ubezpieczona zeznała, że w firmie (...) było dokładnie tak samo jak w firmie (...). Zwiększył się zakres jej obowiązków i odpowiedzialności. Firma (...) nie prowadzi przetwórstwa ryb, a zajmuje się tylko połowami. (...) poławia głównie szprotę i śledzie, która są bezpośrednio sprzedawane do firm zagranicznych. K. z rybami nie przyplują do polski, ryby są sprzedawane za granicą.

Ubezpieczona zeznała ponadto, że obie firmy (...) i (...) mają wspólne biuro, jak i wspólną siedzibę. Ubezpieczona pracuje dla obu spółek. W firmie (...) zatrudniona jest jeszcze jedna księgowa S. M. na 1/2 etatu. W firmie (...) również jest zatrudniona S. M. na 1/2 etatu. W firmie (...) ubezpieczona jest zatrudniona na 1/2 etatu z wynagrodzeniem ponad

14.000 zł, a w firmie (...) ubezpieczona jest zatrudniona na 1/2 etatu z wynagrodzeniem 12.000 zł. Ubezpieczona zeznała, że nie obawiała się, pomimo oczekiwania narodzin trzeciego dziecka, zwiększenia zakresu jej obowiązków, ponieważ do tej pory obowiązki godziła. W ciąży ubezpieczona czuła się bardzo dobrze, w międzyczasie kończyła studia podyplomowe, pracowała, wychowywała dwoje dzieci, godziła te wszystkie obowiązki. Ubezpieczona nie widziała większych problemów ze wzrostem obowiązków. Przed ubezpieczoną w firmie (...) księgową też była I. G.. Wcześniej - przed I. G. - ubezpieczona wykonywała obowiązki pracownika biurowego, tak jak w firmie (...). W czasie, gdy wymiar czasu pracy ubezpieczonej się zmniejszał pracowała ona w firmie (...). Była tam też odpowiedzialna za prowadzenie ksiąg dokumentacji.

Ubezpieczona twierdziła, że w dniu 05.02.2012 r. dowiedziała się, że jest w ciąży. Od początku zatrudnienia potrafiła wykonywać obowiązki księgowej, jednak przed lipcem 2011 r. nie wykonywała wszystkich czynności. Od lipca 2011 r. do 31.01.2012 r., to był okres przeznaczony na przygotowanie się do przyjęcia obowiązków księgowych i księgowej. Ubezpieczona miała pod sobą pracowników takich jak S. M., która tam jest zatrudniona od stycznia 2012 r.

D. S. jest bezpośrednim przełożonym ubezpieczonej. S. M. podlega bezpośrednio ubezpieczonej.

Roczne obroty w firmie (...) są na poziomie 50 mln, a w firmie (...) około 25 mln. Ubezpieczona nie była w stanie podać sum bilansowych. Ubezpieczona nie wiedziała ile zarabia S. M..

Ponadto Sąd Okręgowy na rozprawie przesłuchał D. S.. Zeznał on, że w spółkach (...) oraz (...) jest prezesem zarządów. Są to zarządy jednoosobowe. W firmie (...) zatrudnione są 24 osoby – na stanowiskach księgowej, starszej księgowej, pracowników produkcyjnych, technologa i kierowcy. Współpracuje też z firmami i osobami prowadzącymi własną działalność, tj. łącznie około ze 180 osobami. Firma (...) jest właścicielem największego statku rybackiego w Polsce. Załoga tego statku również prowadzi własną działalność gospodarczą. Jest na tzw. samo-zatrudnieniu. W (...) zatrudnione są tylko księgowe. I. G. została zwolniona z pracy, ponieważ przerósł ją zakres obowiązków, któremu nie zdołała podołać, tym bardziej, że w tym czasie jeszcze studiowała. Dwa tygodnie po porodzie odbierała telefony i pisała maile i była bardzo pomocna.

W momencie, kiedy D. S. dowiedział się, że szwagierka jest w ciąży a było to już po podpisaniu umów, przeprowadzili rozmowę czy podoła swoim obowiązkom.

W firmie (...) D. S. jest 15% udziałowcem. Rozmawiał on ze współnikami i ustalili, że kwota 13.000 - 14.000 zł jest to i tak niska kwota jak za pracę jaką wykonuje K. S. (1) - sprawozdania finansowe, kontakt z ministerstwem rolnictwa w sprawie należnych i odłowionych kwot połowowych, znajomość międzynarodowego prawa przy odławianiu i zdawaniu ryb oraz nadzorowaniu statku. Dla przykładu D. S. podał, że firma (...) do takiej pracy ją oni wykonują we dwójkę zatrudnia około 30 osób. Firma (...) posiada 6 statków rybackich, a oni w dwóch spółkach posiadają 12 i łowią 4-5 razy więcej ryb. Firma (...) to firma państwowa zatrudniająca około 300 osób. D. S. podał, że prowadzi spółki od 2003 r. i wyraził pogląd, że w takiej firmie księgową powinna być osoba zaufana, gdyż ma dostęp do konta. D. S. korzystał wcześniej z biura rachunkowego, które prowadziła p. J.. Współpracę z tym biurem D. S. zakończył w 2008 r. Pani J. chciała 30.000 zł w tamtym okresie za obsługę firmy. D. S. postanowił zbudować własne kadry księgowe i jest bardzo zadowolony z pracy K. S. (1).

W firmie (...) 15% udziałów posiada K. F., 15% S. F., 57% (...) Szwedzka Spółka. Jako jednoosobowy zarząd w Spółce (...) D. S. nie może podejmować decyzji, które przekraczają 1 mln euro. Z udziałowcami ustalane było tylko jego wynagrodzenie jako prezesa i wynagrodzenie jego szwagierki. Wspólnicy stwierdzili, że wynagrodzenie K. S. (1) jest bardzo dobrą ceną, jest to dość niski koszt porównując ceny europejskie.

D. S. zeznał, że firma (...) od 2003 r. bardzo się rozrosła. Od 2008 r. miał kilka nieudanych prób budowania kadry księgowej stąd też uzgodnił z K. S. (1) przyjęcie jej do pracy i że o ile przez okres 6 miesięcy poradzi sobie z księgami to przechodzi na te lepsze warunki pracy i płacy.

D. S. jest w 100% właścicielem firmy (...). W spółce (...) sprzedaż za pierwsze 2 miesiące wyniosła około 12 mln zł.

D. S. oświadczył, że podpisał obie umowy z lipca i sierpnia na czas nieokreślony, ponieważ z reguły przyjmuje pracowników na czas nieokreślony i myśli, że kadrowa sporządziła umowę o pracę w sposób standardowy, czyli z przyzwyczajenia.

D. S. stwierdził, że jeżeli ubezpieczona przez 6 miesięcy poradzi sobie i wszystkie dokumenty będą sporządzone prawidłowo a biegły rewident, którego mają ze Szwecji nie stwierdzi, żadnych błędów to wówczas zapłaci takie pieniądze, a K. S. (1) sprawdziła się.

I. G. została zwolniona znacznie wcześniej przed K. S. (1). D. S. stwierdził, że miał przez pewien czas bałagan w księgowości. Zatrudnił później S. M., która nie potrafiła wyprowadzić ksiąg, bilans się nie zgadzał, nie spinał, źle dekretowała dokumenty, a K. S. (1) sobie poradziła.

W rodzinie S. mają osobę, która jest z zwołu biegłym rewidentem (na emeryturze) i ona pomagała K. S. (1) w wprowadzeniu tej księgowości, właściwie dawała jej wskazówki.

S. M. zarabia 3,500 zł za jeden etat. D. S. zeznał, iż powiedział jej, że jak sobie poradzi to ona osiągnie znacznie wyższe wynagrodzenie, dał jej taką szansę, ale nie poradziła sobie i nie podpisała z S. M. takiej samej umowy, jak z K. S. (1). D. S. zeznał, że „to było jakieś porozumienie dodatkowe ustne”. K. S. (1) jest starszą księgową w firmie, a S. M. jej podlega. Ta funkcja wynika z faktu, że K. S. (1) kieruje tym biurem, kontroluje S. M. i ma szereg innych obowiązków, których nie posiada S. M.. Gdy chodzą na urlop to mają cały czas włączone telefony i laptopy, właściwie, cały czas kontrolują sytuację.

(dowód: zeznania K. S. (1) – k. 80-82 i k. 85 oraz D. S. – k. 82-85)

Po złożeniu zeznań przez ubezpieczoną i D. S. pełnomocnik pozwanego oświadczył, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jest wystarczający do oceny wysokości wynagrodzenia należnego K. S. (1). Pełnomocnik pozwanego nie kwestionował twierdzeń ubezpieczonej, jak i D. S. (oświadczenie na k. 85)

Sąd Okręgowy zobowiązał zainteresowanego do złożenia akt osobowych S. M. oraz I. G. (k. 85).

Na rozprawie w dniu 25.03.2013 r. pełnomocnik ubezpieczanej złożył akta osobowe S. M. oraz K. B. oświadczając, że była ona główną księgową w firmach zainteresowanego przed zatrudnieniem ubezpieczonej. Ponadto pełnomocnik oświadczył, że akta I. G. zostały prawdopodobnie przesłane do Sądu (k. 88).

Sąd Okręgowy dopuścił dowód z akt osobowych (...) (?) celem weryfikacji zarobków „tych” osób w odniesieniu do zarobków otrzymywanych przez „wnioskodawczyni” oraz dopuścił dowód z akt osobowych I. G. „pod rygorem pominięcia”.

Z treści powyższego postanowienia można wywodzić, że w istocie Sąd Okręgowy dopuścił dowód z akt osobowych S. M., a nie dopuścił dowodu z akt osobowych K. B.. Niezrozumiałe jest natomiast postanowienie Sądu Okręgowego w zakresie akt osobowych I. G..

Należy zauważyć, że żadna ze stron nie złożyła wniosku o dopuszczenie dowodu z akt osobowych K. B..

Z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika jednak, że Sąd Okręgowy w ustaleniach faktycznych uwzględnił dowody z dokumentów zawartych w aktach osobowych K. B..

W aktach sprawy brak jest natomiast adnotacji o złożeniu akt osobowych dotyczących I. G..

W toku postępowania apelacyjnego pełnomocnik ubezpieczonej złożył pismo procesowe wyjaśniając, że akta osobowe I. G. zaginęły.

Na rozprawie w dniu 27.05.2013 r. ubezpieczona podała, że po zakończeniu urlopu macierzyńskiego powróciła do pracy i są jej wypłacane wynagrodzenia w dotychczas (wyższych) ustalonych kwotach.

Pełnomocnik pozwanego nie kwestionował powyższych twierdzeń ubezpieczonej i przed zamknięciem rozprawy nie zgłosił żadnych wniosków.

(dowód: zapis protokołu elektronicznego na k. 112)

Z analizy dokumentów zawartych w aktach osobowych S. M. wynika, że była ona zatrudniona przez zainteresowane Spółki (... i (...)).

W dniu 30.12.2011 r. S. M. zawarła z D. S. (jako prezesem (...)) umowę o pracę na okres próbny od 01.01.2012 r. do 31.01.2012 r. Została ona zatrudniona na stanowisku samodzielnej księgowej w wymiarze 1/2 etatu z wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości 2.464 zł brutto. W wykazie prac objętych obowiązkami na zajmowanym stanowisku wymieniono: bieżące księgowanie dokumentów w zakresie: kosztów, przychodów, faktur sprzedaży; bieżące fakturowanie sprzedaży; opieka nad pocztą wychodzącą ze spółki (książka portoryjna); wszelkie inne prace powierzone przez Prezesa spółki związane bezpośrednio i pośrednio działalnością gospodarczą jednostki i zakresem prac powierzonych przez Zarząd.

W dniu 01.02.2012 r. S. M. zawarła z D. S. (jako prezesem D. P.”) umowę o pracę na czas określony od 01.02.2012 r. do 31.01.2013 r. S. M. została zatrudniona na stanowisku samodzielnej księgowej w wymiarze 1/2 etatu i za wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości 2.464 zł brutto.

W dniu 30.01.2013 r. S. M. zawarła z D. S. (jako prezesem (...)) umowę o pracę na czas określony od dnia 01.02.2013 r. do dnia 31.01.2015 r. S. M. została zatrudniona na stanowisku samodzielnej księgowej w wymiarze 1/2 etatu i za wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości 2.464,00 zł brutto.

S. M. zawierała też umowy o pracę z (...) spółką z o.o. w G.. W dniu 30.12.2011 r. D. S. (jako prezes (...)) zawarł z S. M. umowę o pracę na okres próbny od dnia 01.01.2012 r. do dnia 31.01.2012 r. S. M. została zatrudniona na stanowisku samodzielnej księgowej w wymiarze 1/2 etatu i za wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości 2.466 zł brutto. W wykazie prac objętych obowiązkami na zajmowanym stanowisku wymieniono bieżące księgowanie dokumentów w zakresie: kosztów, przychodów, faktur sprzedaży; bieżące fakturowanie sprzedaży; opiekę nad pocztą wychodzącą ze spółki (książka portoryjna); wszelkie inne prace powierzone przez Prezesa spółki związane bezpośrednio i pośrednio działalnością gospodarczą jednostki i zakresem prac powierzonych przez Zarząd.

W dniu 01.02.2012 r. S. M. zawarła z D. S. (jako prezesem (...)) umowę o pracę na czas określony od dnia 01.02.2012 r. do dnia 31.01.2013 r. S. M. została zatrudniona na stanowisku samodzielnej księgowej w wymiarze 1/2 etatu za wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości 2.466,00 zł brutto.

W dniu 30.01.2013 r. S. M. zawarła z D. S. (jako prezesem (...)) umowę o pracę na czas określony od dnia 01.02.2013 r. do dnia 31.01.2015 r. S. M. powierzono stanowisko samodzielnej księgowej w wymiarze 1/2 etatu za wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości 2.466 zł brutto.

Sąd Apelacyjny dopuścił dowód z akt osobowych K. B. na okoliczność ustalenia warunków jej zatrudnienia w spółkach z o.o. (...) i (...).

Z powyższych dokumentów wynika, że K. B. była zatrudniona w (...) spółce z o.o. w G. od 18.01.2010 r. do 31.08.2010 r. na stanowisku głównej księgowej. Na podstawie umowy o pracę z dnia 18.01.2010 r. była zatrudniona w 1/2 wymiaru etatu na 2-miesięczny okres próbny, tj. do 17.03.2010 r. za wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości 3.200 zł. Następnie – na podstawie umowy o pracę z dnia 18.03.2010 r. – K. B. była zatrudniona na czas nieokreślony w 1/2 etatu za wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości 4.000 zł brutto. Do rozwiązania umowy o pracę doszło z powodu nieprawidłowo sporządzonej deklaracji CIT i dokumentacji do banku. W aktach osobowych K. B. brak jest

zakresu jej obowiązków w związku z zatrudnieniem w spółce (...). Z kwestionariusza osobowego wynika, że K. B. ma wykształcenie średnie, w CV K. B. podała, że zna język angielski.

Także z akt osobowych za okres zatrudnienia w (...) spółce z o.o. w G. wynika, że K. B. była zatrudniona w tej Spółce od 18.01.2010 r. do 31.08.2010 r. na stanowisku głównej księgowej w wymiarze 1/4 etatu i za wynagrodzeniem zasadniczym 1.600 zł do dnia 17.03.2010 r., zaś od dnia 18.03.2010 r. – 2.000 zł brutto. Także do rozwiązania tego stosunku pracy doszło z powodu nieprawidłowo sporządzonej deklaracji CIT i dokumentacji do banku. W aktach osobowych K. B. brak jest zakresu jej obowiązków w związku z zatrudnieniem w spółce (...).

Oceniając zgromadzony materiał dowodowy Sąd Apelacyjny dał wiarę zeznaniom ubezpieczonej oraz D. S., który reprezentował zainteresowane Spółki.

D. S. oraz ubezpieczona zawierając umowy o pracę w dniach 05.07.2011 r. oraz w dniu 18.08.2011 r. ustalili, że wysokość wynagrodzenia ubezpieczonej od dnia 01.02.2012 r. wzrosnie do 14.260 zł (w spółce (...)) oraz do 12.200 zł (w spółce (...)). Ustalenie wysokości wynagrodzeń ubezpieczonej nastąpiło zatem na długo przed dniem zajścia przez ubezpieczoną w kolejną ciążę. Należy przy tym podkreślić, że pozwany organ rentowy nie podnosił zarzutu antydatowania zawartych umów, zaś zgromadzony materiał dowodowy nie pozwalał na przyjęcie ustalenia, że do zawarcia przedmiotowych umów doszło już po dowiedzeniu się przez ubezpieczoną o tym, że jest w ciąży.

Wprawdzie, jak wynika z analizy akt osobowych innych pracowników księgowości, zasadą było, że D. S. zawierał na początku umowy na okres próbny, zaś z ubezpieczoną postąpił inaczej, gdyż zawarł od razu umowy o pracę na czas nieokreślony, jednakże należy uwzględnić fakt, że ubezpieczona była już wcześniej zatrudniona w Spółce (...) od dnia 12.01.2007 r. do dnia 08.06.2010 r. na stanowisku specjalisty ds. handlu. To zaś może tłumaczyć odstępianie przez zainteresowane spółki od zawarcia z ubezpieczoną umów o pracę na okres próbny przy zatrudnieniu jej w 2011 r.

Zawierając umowy w 2011 r. strony przyjęły, że w okresie do końca stycznia 2012 r. ubezpieczona będzie się wdrażać do uzgodnionych warunków pracy i powierzonych jej obowiązków. Tym tłumaczono zmianę wysokości wynagrodzenia dopiero od lutego 2012 r. Strony przyjęły, że do tego czasu ubezpieczona będzie korzystać z pomocy biegłego rewidenta i jeżeli ubezpieczona będzie sobie radzić z obowiązkami, to wysokość wynagrodzenia zostanie podwyższona do poziomu ustalonego w umowach o pracę z 2011 r.

Porównując zakresy obowiązków ubezpieczonej oraz pozostałych osób zatrudnionych w księgowości zainteresowanych spółek należy jednoznacznie stwierdzić, że ubezpieczona na zajmowanym stanowisku miała ich szerszy zakres, łącznie z wykorzystaniem biegłej znajomości języka angielskiego w zakresie obejmującym przedmiot prowadzonych działalności przez obie zainteresowane spółki.

Ponadto strona pozwana nie zaprzeczyła twierdzeniom ubezpieczonej i zainteresowanych, że ubezpieczona była pracownikiem dyspozycyjnym (także dostępnym w razie potrzeby w okresie urlopów) oraz wykonującym pracę również poza normalnym czasem pracy.

Ubezpieczona posiadała wykształcenie wyższe w wyuczonym zawodzie adekwatnym do powierzonych jej obowiązków.

Biorąc pod uwagę dyspozycję art. 13 k.p. oraz art. 78 k.p., a także rodzaj pracy ubezpieczonej, szczegółowy zakres jej obowiązków oraz dyspozycyjność nie można uznać, aby wysokość wynagrodzenia uzyskiwanego od zainteresowanych Spółek była niegodziwa, czy też nieodpowiadająca wskazanym wyżej przepisom. Zakres obowiązków ubezpieczonej był istotnie szerszy niż pozostałych osób zatrudnionych w księgowości obu zainteresowanych spółek. Oczywiście nie można wykluczyć, że na ukształtowanie wynagrodzeń w ich ostatecznej wysokości wpływ miał również to, że ubezpieczona jest członkiem rodziny prezesa zarządu zainteresowanych spółek. Tym niemniej wynagrodzenia w umówionej wysokości były ubezpieczonej wypłacane, ubezpieczona wykonywała prace zgodnie z postanowieniami umów o pracę oraz zgodnie z zakresami powierzonych jej obowiązków.

Za istotne należy też uznać to, że ubezpieczona po zakończeniu urlopu macierzyńskiego powróciła do pracy i wykonywała obowiązki powierzone jej jeszcze przed powstaniem niezdolności do pracy, zaś zainteresowane spółki nadal wypłacały ubezpieczonej wynagrodzenie w ustalonej poprzednio wysokości.

Dla rozstrzygnięcia sprawy za ważną okoliczność Sąd Apelacyjny uznał również to, że zainteresowane spółki prowadzą działalność gospodarczą w skali pozwalającej na generowanie dość wysokich obrotów oraz zysków, co umożliwia realizowanie ich zobowiązań w zakresie wypłaty umówionego wynagrodzenia. Strata finansowa jednej z zainteresowanych Spółek dotyczyła jedynie roku 2011, kiedy to wysokość wynagrodzenia ubezpieczonej kształtowała się jeszcze na niższym poziomie, zaś ujemny wynik finansowy miał charakter incydentalny i nie powtórzył się w roku 2012.

Nie ulega wątpliwości, że ubezpieczona realizując powierzone jej prace wykorzystuje biegłą znajomość języka angielskiego. Wprawdzie rację ma organ rentowy, że w obecnych czasach od pracowników coraz częściej oczekuje się znajomości języka angielskiego, tym niemniej ubezpieczona zna język angielski biznesowy w zakresie specyfiki działalności prowadzonej przez zainteresowane spółki. Taka zaś znajomość (która służy też tłumaczeniu kontraktów oraz przepisów krajowych innych państw) nie ma charakteru powszechnego. Właściwe zaś redagowanie i odczytywanie treści umów oraz obcych przepisów ma kardynalne znaczenie dla właściwego funkcjonowania całego przedsiębiorstwa.

To wszystko powoduje, że za uzasadnione można uznać ukształtowanie wysokości wynagrodzenia takiego pracownika na znacząco wyższym poziomie niż innych pracowników, choćby także znali język angielski, ale tylko w stopniu komunikatywnym.

Znajomość przez pracownika innych języków obcych, które aktualnie nie są jeszcze wykorzystywane, może być istotna dla pracodawcy, który prowadzi działalność w obszarze międzynarodowym. Także więc znajomość przez ubezpieczoną języka włoskiego mogła wpłynąć na decyzję pracodawców przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia pracownika.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt prawa ubezpieczeń społecznych należy wyjaśnić, że przedmiotem stosunków ubezpieczenia są prawa i obowiązki ubezpieczonego oraz instytucji ubezpieczeniowej dotyczące składek oraz ochrony ubezpieczeniowej. Właściwością tych więzi prawnych jest występowanie szczególnego rodzaju zależności polegającej na tym, że objęcie ochroną ubezpieczeniową wiąże się z powstaniem obowiązku opłacania składek. Zależność ta nie przybiera jednak w ubezpieczeniu społecznym znamion wzajemności (ekwiwalentności) w znaczeniu przyjętym w prawie cywilnym. Oba elementy stosunku ubezpieczenia (składka ubezpieczeniowa oraz ochrona ubezpieczeniowa) nie są równoważne (wymienne), bowiem zasada ekwiwalentności świadczeń jest w tym stosunku modyfikowana przez zasadę solidarności społecznej. Stosunków ubezpieczenia społecznego nie da się zatem zakwalifikować do stosunków zobowiązaniowych, nie można tu bowiem mówić, tak jak w przypadku cywilnoprawnych zobowiązań wzajemnych, o ścisłej współzależności (synallagmatyczności) składki i świadczenia. Składka w ubezpieczeniach społecznych jest wprawdzie osobistym wkładem ubezpieczonego, ale z przeznaczeniem na tworzenie ogólnego funduszu ubezpieczeniowego, z którego prawo do świadczeń czerpią ci ubezpieczeni, którym ziści się określone ryzyko socjalne. Takie poglądy prezentowane są dotychczas jednolicie w judykaturze (por. między innymi uchwały Sądu Najwyższego z dnia 04.09.1992 r., II UZP 17/92, OSNCP 1993 nr 6, poz. 91 i z dnia 30.06.1994 r., II UZP 15/94, OSNAPiUS 1994 nr 8, poz. 131; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23.10.2006 r., I UK 128/06, OSNP 2007 nr 23-24, poz. 359, czy uzasadnienie wyroku z dnia 23.08.2007 r., I UK 68/07, OSNP 2008 nr 19-20, poz. 300), która wskazuje, że prawo ubezpieczeń społecznych stanowi odrębną gałąź prawa w stosunku do prawa cywilnego, a na podstawie jego przepisów strony nie korzystają ze swoich praw podmiotowych regulowanych prawem prywatnym - Kodeksem cywilnym lub Kodeksem pracy, lecz Zakład Ubezpieczeń Społecznych realizuje wobec innego uczestnika stosunku prawnego swoje ustawowe kompetencje. Z tego względu stosunek ubezpieczenia społecznego nie jest stosunkiem cywilnoprawnym, opartym na równorzędności jego podmiotów i wzajemności (ekwiwalentności) świadczeń, lecz uregulowanym ustawowo stosunkiem prawnym opartym na zasadzie solidaryzmu, a wynikające z

niego świadczenia stron tego stosunku nie są świadczeniami cywilnoprawnym (tak Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 21.04.2010 r., II UZP 1/10, OSNP 2010, nr 21-22, poz. 267).

Sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych uznawane są w orzecznictwie jednolicie za sprawy cywilne w znaczeniu formalnym (por. np. uzasadnienia: uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2008 r., II UZP 8/07, OSNP 2008 nr 13-14, poz. 198; wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75; uchwały Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2007 r., II UZP 4/07, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 74, czy uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 lipca 2003 r., III UZP 8/03, OSNP 2003 nr 23, poz. 574). Sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych nie są zatem sprawami cywilnymi w znaczeniu materialnym. Wywodzą się ze stosunku o charakterze administracyjnoprawnym i z tego względu w postępowaniu przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych rozpoznawane są w trybie i na zasadach określonych przepisami prawa ubezpieczeń społecznych, a w dalszej kolejności Kodeksu postępowania administracyjnego. Przepisy prawa ubezpieczeń społecznych nie zawierają również odpowiednika art. 300 k.p., zezwalającego na odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu cywilnego do stosunku pracy w sprawach nieuregulowanych przepisami prawa pracy wówczas, gdy nie są one sprzeczne z zasadami prawa pracy. Regulacja ta ma charakter szczególny i nie może być stosowana w drodze analogii do stosunków ubezpieczeniowych, które - w odróżnieniu od stosunków pracy - nie są regulowane przepisami prawa prywatnego. Oznacza to, że przepisy prawa cywilnego mogą być wprost stosowane w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyłącznie w wypadku wyraźnego odesłania do nich przez normę prawa ubezpieczeń społecznych (tak Sąd Najwyższy w w/ uchwale z dnia 21.04.2010 r., II UZP 1/10).

Autonomiczność i odrębność przepisów prawa ubezpieczeń społecznych wobec przepisów prawa cywilnego sprawia, iż na gruncie stosunków ubezpieczenia społecznego dopuszcza się tylko na zasadzie wyjątku stosowanie wskazanych *expressis verbis* regulacji cywilistycznych. W uzasadnieniu wyroku z dnia 14.12.2005 r., III UK 120/05 (OSNP 2006 nr 21-22, poz. 338) wykluczono możliwość wykładania przepisów prawa ubezpieczeń społecznych z uwzględnieniem reguł słuszności (zasad współżycia społecznego), podobnie jak w wyroku z dnia 23.10.2006 r., I UK 128/06 (OSNP 2007 nr 23-24, poz. 359), w myśl którego do złagodzenia rygorów prawa ubezpieczeń społecznych nie stosuje się ani art. 5 k.c., ani art. 8 k.p., bo przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter przepisów prawa publicznego. Rygorizm prawa publicznego nie może być zaś łagodzony konstrukcją nadużycia prawa podmiotowego przewidzianą w art. 5 k.c. lub w art. 8 k.p. Zarzut ten (nadużycia prawa podmiotowego, albo czynienia ze swego prawa podmiotowego użytku niezgodnego z zasadami współżycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa) w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych musiałby być odniesiony do czynności organu rentowego, który - wydając decyzję - nie korzysta ze swoich praw podmiotowych (regulowanych prawem prywatnym - Kodeksem cywilnym lub Kodeksem pracy), lecz realizuje ustawowe kompetencje organu władzy publicznej. Nie ma podstaw do uznania, iż utrwalony w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd o możliwości zakwestionowania przez ZUS podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że stanowiące tę podstawę wynagrodzenie zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa, stanowi odstępianie od stanowiska odnośnie do niemożliwości stosowania w stosunkach ubezpieczenia społecznego przepisów prawa cywilnego, znajdującym uzasadnienie w wykładni przepisów i zasad prawa ubezpieczeń społecznych, polegającej na tym, iż istotne z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych czynności prawne, które w całości lub w części okazują się sprzeczne z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzają do obejścia prawa, nie powinny być akceptowane na gruncie systemowych, aksjologicznych i moralnych wartości oraz zasad prawa ubezpieczeń społecznych, ale mogą być zakwestionowane jako niezaskługujące na ochronę prawa ubezpieczeń społecznych, bo sądy nie można tolerować praktyk ewidentnie instrumentalnego nadużywania prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Utrwalone poglądy judykatury dotyczą bowiem sytuacji, w której ocenie w aspekcie art. 58 k.c. nie podlega wprost podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, lecz stanowiąca tę podstawę wysokość umówionego przez strony i wypłaconego wynagrodzenia (przychodu w rozumieniu art. 4 pkt 9 ustawy systemowej). Możliwość stwierdzenia sprzeczności z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zamiaru obejścia prawa jest w każdym z orzeczeń odnoszona do umowy stanowiącej tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym, w szczególności dotyczy to umowy o pracę (także umowy cywilnoprawnej), która wywołuje skutki pośrednie w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, kształtuje bowiem stosunek ubezpieczenia społecznego, określa

wysokość składki, a w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. Podnosi się, że są to skutki doniosłe zarówno z punktu widzenia interesu pracownika (ubezpieczonego), jak i interesu publicznego, należy zatem uznać, że ocena ważności postanowień umownych na podstawie art. 58 k.c. w związku z art. 300 k.p. może i powinna być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych (tak Sąd Najwyższy w w/w uchwale z dnia 21.04.2010 r., II UZP 1/10; por. też uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27.04.2005 r., II UZP 2/05, OSNP 2005 nr 21, poz. 338 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 04.08.2005 r., II UK 16/05, OSNP 2006 nr 11-12, poz. 191; z dnia 09.08.2005 r., III UK 89/05, OSNP 2006 nr 11-12, poz. 192). W każdym zatem przypadku ocenie pod kątem zgodności z normami prawa cywilnego nie podlega stosunek ubezpieczenia społecznego, lecz wpływający na niego pośrednio stosunek o charakterze cywilnoprawnym lub taki, do którego przepisy prawa cywilnego znajdują zastosowanie z mocy odesłania ustawowego.

Przepis art. 86 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych daje organowi rentowemu kompetencje do badania zarówno tytułu zawarcia umowy o pracę, jak i ważności jej poszczególnych postanowień i - w ramach obowiązującej go procedury zakwestionowania tych postanowień umowy o pracę w zakresie wynagrodzenia, które pozostają w kolizji z prawem lub zasadami współzycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa. Zakład Ubezpieczeń Społecznych może więc kwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współzycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 07.03.2013 r., III AUa 1515/12, LEX nr 1298884).

Autonomia woli stron umowy o pracę w kształtowaniu jej postanowień, w tym dotyczących wynagrodzenia, podlega ochronie jedynie w ramach wartości uznawanych i realizowanych przez system prawa, a strony obowiązane są respektować nie tylko interes jednostkowy, lecz także mieć wzgląd na interes publiczny. Przepis art. 353¹ k.c., poprzez art. 300 k.p. znajduje tu odpowiednie zastosowanie, a wymaganie, aby treść stosunku pracy lub jego cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) tego stosunku, ustawie, ani zasadom współzycia społecznego nie jest sprzeczny z zasadami prawa pracy. Tym samym brak jest przeciwwskazań, aby postanowienia takich umów dotyczące wynagrodzenia i innych świadczeń związanych z pracą mogły być przez pryzmat zasad współzycia społecznego ocenione jako nieważne w części przekraczającej granicę godziwości, a zatem w sytuacji ich nadmiernej wysokości. Zasady dotyczące oceny postanowień umownych znajdują zastosowanie także na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych (tak Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 29.01.2013 r., III AUa 493/12, LEX nr 1280382).

Podstawę wymiaru składki ubezpieczonego będącego pracownikiem stanowi wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, zachowujące cechy ekwiwalentności do pracy, natomiast ocena godziwości tego wynagrodzenia wymaga uwzględnienia okoliczności każdego konkretnego przypadku, a zwłaszcza rodzaju, ilości i jakości świadczonych prac oraz wymaganych kwalifikacji.

Dokonywana przez organ rentowy kontrola zgłoszeń do ubezpieczenia oraz prawidłowości i rzetelności obliczenia składki oznacza przyznanie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych kompetencji do badania zarówno tytułu zawarcia umowy o pracę, jak i ważności jej poszczególnych postanowień, a zatem, również postanowień umowy o pracę w zakresie wynagrodzenia, które pozostają w kolizji z prawem lub zasadami współzycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa (por. wyroki Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10.01.2013 r., III AUa 1039/12, LEX nr 1267331 oraz Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 24.10.2012 r., III AUa 1356/12, LEX nr 1237108).

Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

Sąd ubezpieczeń społecznych nie ma obowiązku prowadzenia postępowania dowodowego z urzędu. Przepis art. 468 k.p.c. nie stanowi podstawy dla przeciwnego twierdzenia. Zasada kontradiktoryjności obowiązuje w pełni również w sprawach z ubezpieczenia społecznego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 13.06.2013 r., III AUa 1254/12, LEX nr 1324659). Wykrycie prawdy przez sąd ogranicza się w zasadzie do: przeprowadzenia dowodów zgłoszonych przez strony, bowiem na nich spoczywa ciężar dowodu (art. 6 k.c.), zasada prawdy materialnej nie może bowiem przekreślać kontradiktoryjności procesu, gdyż - ciężar wskazania niezbędnych dowodów spoczywa przede

wszystkim na stronach procesowych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10.04.2013 r., III AUa 1468/12, LEX nr 1311941).

To na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego i nie kwestionował tytułu tego zgłoszenia oraz przyjmował składki, spoczywa ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24.08.2010 r., I UK 74/10, LEX nr 653664). Wydanie decyzji przez organ rentowy w postępowaniu administracyjnym nie zwalnia od udowodnienia przed sądem jej podstawy faktycznej, zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodu wynikającą z art. 6 k.c. (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 07.01.2010 r., II UK 148/09, LEX nr 577847).

Podstawą kontradiktoryjnego procesu cywilnego jest zasada równouprawnienia jego stron. Poszukiwanie za stronę przez sąd z urzędu okoliczności przemawiających za jej stanowiskiem w istocie stanowi wyręczenie jej w obowiązkach procesowych, przez co sąd naraża się na uzasadniony zarzut nierównego traktowania stron procesu (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12.03.2010 r., II UK 286/09, LEX nr 602705).

Do naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. dochodzi w związku z powyższym tylko wówczas, gdy strona apelująca wykaże sądowi pierwszej instancji uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

Sąd ma obowiązek wyprowadzenia z zebranego w sprawie materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych. Reguła ta, współokreślająca granice swobodnej oceny dowodów nie będzie zachowana, jeżeli wnioski wyprowadzone przez sąd przy ocenie dowodów nie układają się w logiczną całość zgodną z doświadczeniem życiowym, lecz pozostają ze sobą w sprzeczności, a także gdy nie istnieje logiczne powiązanie wniosków z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym. W świetle przytoczonych motywów zaskarżonego wyroku nie ma jednak uzasadnionych powodów by - w myśl zarzutów organu rentowego - zakwestionować istnienia logicznego związku między treścią przeprowadzonych dowodów a ustalonymi na ich podstawie w drodze wnioskowania faktami stanowiącymi podstawę zawartego w nim rozstrzygnięcia. Argumentacji mogącej uzasadniać taki wniosek nie dostarcza uzasadnienie apelacji.

Ocena wiarygodności i mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części dotyczącej ustalenia faktów, tj. rozstrzygnięcia spornych kwestii na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia się z dowodami. Powinna odpowiadać regułom logicznego myślenia wyrażającym formalne schematy powiązań między podstawami wnioskowania i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego będące wyznacznikiem granic dopuszczalnych wniosków i stopnia prawdopodobieństwa ich przydatności w konkretnej sytuacji. Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego, to taka ocena dowodów nie narusza zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 k.p.c., choćby dowiedzione zostało, że z tego samego materiału dałoby się wysnuć równie logiczne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego wnioski odmienne. Tylko w przypadku wykazania, że brak jest powiązania, w świetle kryteriów wyżej wzmiankowanych, przyjętych wniosków z zebraniem materiałem dowodowym, możliwe jest skuteczne podważenie oceny dowodów dokonanej przez sąd; nie jest tu wystarczająca sama polemika naprowadzająca wnioski odmienne, lecz wymagane jest wskazanie, w czym wyraża się brak logiki lub uchybienie regułom doświadczenia życiowego w przyjęciu wniosków kwestionowanych (uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego z 27.09.2002 r. IV CKN 1316/00, LEX nr 80273 oraz z 20.01.2005 r., I UK 137/04, Lex nr 602671).

Same, nawet poważne, wątpliwości co do trafności oceny dokonanej przez sąd pierwszej instancji, jeżeli tylko nie wykroczyła ona poza granice zakreślone w art. 233 § 1 k.p.c., nie powinny stwarzać podstawy do zajęcia przez sąd drugiej instancji odmiennego stanowiska. Wątpliwości w tej mierze, a także rozbieżności w orzecznictwie wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 23.03.1999 r., III CZP 59/98 (OSNC 1999 r. z. 7-8, poz. 124), a następnie powtórzył w wyroku z dnia 12.04.2012 r., I UK 347/11 (Lex nr 1216836).

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie ma racji apelujący organ rentowy zarzucając, że Sąd I instancji dokonał ustaleń faktycznych sprzecznie z zebraniem materiałem dowodowym, czy też nie wyjaśnił wszystkich istotnych dla sprawy

okoliczności. Według utrwalonego orzecznictwa sądowego błędna ocena dowodów polega na wyprowadzeniu z dowodów wniosków nie dających się pogodzić z ich treścią oraz na formułowaniu ocen - bez rozważenia całości zebranego w sprawie materiału, a także ocen sprzecznych z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania.

Jak wykazało przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wysokość wynagrodzeń wypłacanych ubezpieczonej od lutego 2012 r. była wynikiem uzgodnień stron stosunków pracy jeszcze w 2011 r., a więc w czasie, gdy strony nie wiedziały, że ubezpieczona w 2012 r. będzie w ciąży. Wzrost wysokości wynagrodzeń był uzależniony od jakości pracy ubezpieczonej – po wstępnym okresie przygotowawczym, kiedy to ubezpieczona współpracowała z rewidentem księgowym. Ubezpieczona wykonywała pracę obejmującą znacznie szerszy zakres obowiązków i uprawnień niż pozostali pracownicy księgowi zainteresowanych spółek. Ubezpieczona posiadała kwalifikacje zawodowe do realizowania powierzonych jej obowiązków i uprawnień. Ponadto ubezpieczona po okresie urlopu macierzyńskiego powróciła do pracy w zainteresowanych spółkach i podjęła prace jakie wykonywała przez powstaniem niezdolności do pracy i za takim samym wynagrodzeniem, jakie było przedmiotem sporu. Wysokość wynagrodzenia ubezpieczonej wypłacanego od lutego 2012 r. można uznać za dość wysoką w relacjach do warunków zatrudniania w Polsce. Jednakże biorąc pod uwagę kwalifikacje ubezpieczonej, wykonywane przez nią obowiązki i realizowane uprawnienia, a ponadto uwzględniając charakter i zakres prowadzonej przez zainteresowane spółki działalności, a także osiągnęte przez te spółki zyski, nie można stwierdzić, żeby wysokość wynagrodzenia ubezpieczonej wykraczała poza poziom godziwości wynagrodzenia rozumianego jako nieadekwatności, czy rażącej dysproporcji wobec kryteriów określonych w art. 78 k.p.

Z tych względów Sąd Okręgowy rozstrzygając w sprawie nie naruszył norm prawa materialnego, w tym także wskazanych w apelacji organu rentowego.

Biorąc powyższe rozważania pod uwagę Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. apelację pozwanego oddalił oraz na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013, poz. 490) orzeczono o kosztach zastępstwa procesowego za II instancję.